

Reetta Paajanen

Tulevaisuuden digitaalinen nuorisotyö ja nuorisotyön digitaalinen tulevaisuus

Tulevaisuussuuntautunut digitaalinen nuorisotyö
pääkaupunkiseudulla – sovelluksia, käytänteitä ja
kehitysehdotuksia

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö 08.11.2021

Tekijä	Reetta Paajanen
Otsikko	Tulevaisuuden digitaalinen nuorisotyö ja nuorisotyön digitaalinen tulevaisuus
Sivumäärä	50 sivua + 2 liitettä
Aika	8.11.2021
Tutkinto	Sosionomi AMK
Tutkinto-ohjelma	Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Miia Ojanen Lehtori Katariina Rantala-Nenonen
<p>Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli hahmotella pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyön digitaalisten tilojen ja työmenetelmien käyttöä nuorten tavoittamisen ja ohjauksen näkökulmista. Lisäksi tavoitteena oli kartoittaa tulevaisuusohjauksen tunnettavuutta ja käyttöä nuorisotyön ammattilaisten kohtaamistyössä sekä nuorisotyön ammattilaisten näkemyksiä digitaalisen nuorisotyön positiivisista käytänteistä ja kehityskohdista pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä. Opinnäytetyön viitekehystenä toimi sosiaalipedagoginen näkemys nuorisotyöhön ja sen tavoitteisiin.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena haastattelututkimuksena, johon osallistui kuusi pääkaupunkiseudun kolmannella sektorilla nuorisotyötä tekevää ammattilaista neljästä eri organisaatiosta. Haastatteluaineiston keruu tapahtui keväällä 2021 ja haastattelut toteutettiin Microsoft Teams -sovellusta hyödyntäen digitaalisesti. Opinnäytetyön haastatteluaineiston analyysi toteutettiin kesällä ja syksyllä 2021.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena selvisi, että pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä digitaalisuus näyttäytyi pääasiassa erilaisten kommunikaatioon käytettyjen sovellusten hyödyntämisenä, mutta digitaalisten teknologioiden käyttö ei ulottunut esimerkiksi työmenetelmien tasolle asti siinä määrin, kun digitaalisuus olisi antanut mahdollisuuksia. Tulevaisuusohjaus käsitteenä oli haastatelluille ammattilaisille suhteellisen uusi ja tuntematon, mutta ammattilaiset kokivat tulevaisuusohjauksen teemojen ja elementtien olevan kuitenkin läsnä nuorten kohtaamistyössä. Ammattilaiset eivät kuitenkaan hyödyntäneet digitaalisia sovelluksia tai tiloja tulevaisuusohjauksen tai sen kaltaisen kohtaamisen tukena siinä määrin, kun digitaalisuus olisi antanut mahdollisuuksia. Opinnäytetyön tuloksena selvisi myös, että digitaalisuus ja erilaiset teknologiat voivat lisätä nuorisotyön vaikuttavuutta muun muassa parantamalla saavutettavuutta, verkostoyhteistyön toimivuutta ja lisäämällä nuorisotyön sisällöllistä monipuolisuutta. Kehityskohdiksi nousivat pääasiassa resurssien kohdentaminen, turvallisuus, ammatillisuus sekä nuorten osallistaminen.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä FUTU – Creating positive future hankkeen kanssa, jossa fokuksena on tulevaisuusohjauksen ja digitaalisen työmenetelmien hyödyntäminen nuorten koulutus- ja uraohjauksessa sekä nuorten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemisessa.</p>	
Avainsanat	Tulevaisuusohjaus, digitaalinen nuorisotyö, nuorisotyö, digitaalinen ohjaus

Author	Reetta Paajanen
Title	Digital youth work of the future and the future of digital youth work
Number of Pages	50 pages + 2 appendices
Date	8th November 2021
Degree	Social Services
Degree Programme	Bachelor of Social Services
Instructors	Miia Ojanen, Lecturer Katariina Rantala-Nenonen, Lecturer
<p>In this thesis the goal was to discover what kind of digital spaces and methods youth work professionals use at the NGO level youth work on the Helsinki metropolitan area. The goal was also to find out how well known and used future-oriented youth work is in the NGO youth work and in which ways youth work professionals in the Helsinki metropolitan area would like to develop the use of digital working methods and spaces in the future. The framework of this thesis was social pedagogical view of youth work.</p> <p>This thesis was a qualitative research and the main research data was gathered using theme interview. Six NGO youth work professionals were interviewed, and they worked in four different organizations on the Helsinki metropolitan area. The research data were gathered in the spring of 2021 and the data analysis was made in the summer and fall of 2021. The interviews were implemented digitally using Microsoft Teams.</p> <p>The research showed that digital devices and spaces were used mainly to communicate with youth and youth work professional networks, but digital tools and methods were not used very widely in counseling as much as there would have been possible tools to use. Future-oriented youth work as a concept was not very familiar for the interviewed professionals but many of them recognized future oriented themes in their currently used work orientations and methods. The professionals did not use digital tools or methods in future-oriented counseling as much as there would have been opportunities. Research also showed that digitalization and digital technologies can make it easier to connect with professional networks, and for youth it can be easier and more natural way to be in a dialogue with other youth and with professionals. Digitalization and digital technologies can also add variety to activities of youth work, like using gaming as a tool in youth work. Interviewed professionals pointed out that in the future development of NGO youth work, the focus should be mainly on safety, resources, skills and knowledge of the professionals and youth participation.</p> <p>This thesis was made in cooperation with FUTU – Creating Positive Future which is an EU funded project focusing on career counseling and future well-being of youth in the framework of future orientation and future research.</p>	
Keywords	Youth work, digital youth work, future orientation, NGO youth work

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuoruus ja nuoriso	3
3	Sosiaalipedagoginen nuorisotyö	5
3.1	Sosiaalipedagogiikan teoreettinen viitekehys	5
3.2	Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisotyössä	7
4	Digitaalinen nuorisotyö	9
4.1	Nuoret digitaalisten sovellusten ja tilojen käyttäjinä	9
4.2	Digitaalisen nuorisotyön teoreettinen hahmottelu	11
4.3	Digitaalisen nuorisotyön konkreettisia sovellutuksia	14
5	Tulevaisuusohjaus	16
5.1	Tulevaisuusohjauksen teoreettinen viitekehys	16
5.2	Tulevaisuusohjaus digitaalisessa nuorisotyössä	18
6	Yhteistyökumppanina FUTU-hanke	20
7	Opinnäytetyön etiikka	21
8	Opinnäytetyön toteutus	23
8.1	Tutkimuksen tarve ja tutkimuskysymykset	23
8.2	Aineistonkeruu	25
8.2.1	Tutkimusote	25
8.2.2	Aineistonkeruunmenetelmä	26
8.2.3	Haastateltavien kriteerit ja määrä	27
8.2.4	Haastateltavien kutsuminen haastatteluun	28
8.2.5	Haastattelukysymykset	29
8.2.6	Aikataulut ja haastattelutilanne	31
8.3	Analyysisuunnitelma	32
9	Tulokset	33
9.1	Tavoittamiseen käytetyt sovellukset	33
9.2	Ohjaukseen käytetyt sovellukset	34
9.3	Digitaalinen tulevaisuusohjaus	36
9.4	Digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen myönteiset näkökulmat	37
9.5	Digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen kehityskohdat	37

9.6	Tulosten yhteenveto	40
10	Johtopäätökset	41
10.1	Digitaalisuus pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä	41
10.2	Digitaalinen tulevaisuusohjaus pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä	44
10.3	Digitaalisen nuorisotyön kehityskohdat tulevaisuudessa	45
11	Yhteenveto ja pohdinta	48
	Lähteet	51
	Liitteet	
	Suostumus haastatteluun osallistumiseen	
	Tutkimustiedote	

1 Johdanto

On vuosi 2050. Ilmastonmuutos aiheena ei vie enää valtaosaa lehdistön ja median uutistilasta eikä elokapinan mielenosoittajat istu Mannerheimintiellä. Ilmaston lämpeneminen ja raju muutos on saatu kuriin, jolloin aikaa ja resursseja kohdennetaan koulutuksen ja hyvinvoinnin kestäväälle kehittämiselle. Ekologisuus ja luonto ovat osa arkipäivää, kivihiili ja muovi pelkkiä menneisyyden haamuja. Teknologian siivin elämme arkeamme yhteisössä luoden merkityksellisiä suhteita toisiimme. Robotit ja algoritmit avustavat eri yhteiskunnan aloilla ja näin mahdollistavat paremmin voivan yksilön osana yhteisöään. Sosiaalinen mediakaan ei ole enää pelkästään uhkakuva. Siitä on tullut turvallinen ja hyväksyvä tila toteuttaa itseään, kuitenkin viemättä liikaa aikaa merkityksellisiltä kohtaamisilta offline. Vaikka moni asia on nyt 2050 toisin kuin ennen, ei kaikki ole radikaalisti muuttunut. Perinteiset, filosofiassakin vuosisatoja vallinneet oikeudenmukaisuuden, vastuullisuuden ja rehellisyyden arvot siivittävät edelleen jokapäiväistä elämäämme.

Tämän tulevaisuuden kuvan lähteenä toimi nuorille teetetty tutkimus Suomi vuonna 2050 – Millaiseen tulevaisuuteen nuoret uskovat (2019) sekä Unelmien some - selvitys (2021). Ne tuovat hyvin esille sen, että nuoret eivät ole vain passiivisia kuluttajia tai yhteiskunnan suojeltavia kohteita, vaan omaa ja yhteiskunnan tulevaisuutta pohtivia yksilöitä kasvun ja kehityksen murrosvaiheessa. Ilmastonmuutos, digitalisaatio, turvallisuus ja tulevaisuuden työelämä koskettavat nuoria siinä missä muitakin ikäryhmiä. Varsinkin vuonna 2020 alkaneen Covid-pandemian myötä koko yhteiskunnallinen toiminta joutui suuren muutoksen eteen eivätkä yhteisöllisyys ja läheisyys olleet enää itsestään selvyys. Ajatus nuorten diginatiiviuudesta törmäsi rajusti teknologisiin ja digitaalisiin rajoitteisiin, joita ei ollut aiemmin tunnistettu, vaikka digitalisaatio ja teknologian kehitys ovatkin olleet kasvava trendi jo vuosia. Tämä aiheutti haasteen myös nuorisotyölle, joka muiden sosiaalipalveluiden tavoin on nojannut aina kohtaamisen ja läheisyyden dialogiseen arvoon. Kuinka tavoitamme nuoret nyt kun kukaan ei ole yhteiskunnassa fyysisesti läsnä? Kuinka kohtamme omasta ja yhteiskunnan tulevaisuudesta huolestuneet nuoret nyt, kun perinteiset kohtaamisen tavat eivät ole mahdollisia? Kuinka toimimme yhteisönä ja olemme yhteydessä ilman läheisyyttä?

Näiden mikro- ja makrotasolle ulottuvien haasteiden ja epävarmuuksien sekä nuorten hyvinvoinnin tukemisen tärkeyden näkökulmasta syntyi aihe tähän

opinnäytetyöhön. Ajatuksen taustalla oli mielenkiintoinen kysymys, mitä ei juurikaan ole yhteiskunnallisen rajun muutoksen ja erityisen maailmantilan nopean eskaloitumisen takia ehditty vielä tutkimaan: "Kuinka pakon edessä tapahtunut digiloikka on vaikuttanut nuorisotyöhön pääkaupunkiseudulla ja millaisena digitaalisiin teknologioihin nojaava nuorten tavoittaminen ja kohtaamistyö näyttäytyy juuri nyt?". Useat tutkimukset digitaaliseen nuorisotyöhön liittyen hahmottelevat vain digitaalisen nuorisotyön teoreettista pohjaa. Myös käytännön läheisempiä toiminnallisia tutkimuksia on toteutettu, mutta vain apuna eri organisaatioiden digitaalisen toiminnan tai työntekijöiden ammatillisen kehityksen tueksi esimerkiksi erilaisten oppaiden muodossa. Aihetta hahmotellessani tutustuin FUTU – Creating Positive Future -hankkeeseen, jonka tarkoituksena on juurruttaa digitaalista tulevaisuusohjausta osaksi pääkaupunkiseudun nuorisotyön kenttää. Näihin tekijöihin nojaten sekä otsikoissa viime vuosina paljolti olleen nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden haasteiden yleistymisen myötä opinnäytetyön teemoiksi valikoituivat digitaalisen nuorten tavoittamisen ja ohjauksen tilanteen kartoittaminen, digitaalisen tulevaisuusohjauksen hyödyntäminen sekä digitaalisen nuorisotyön kehittäminen kolmannen sektorin nuorisotyön organisaatioissa pääkaupunkiseudulla. Historiallisesti nuorisotyö on tukenut matalalla kynnyksellä nuorten toimintakykyä ja hyvinvointia juuri siellä missä nuoret ovat ja tietenkin nuorista itsestään lähtöisin, joten digitaalisen nuorisotyön tutkimus ja kehittäminen ovat nyt erityisen ajankohtaisia tutkimuksen aiheita tulevaisuuden yhteiskunnan kehittymisen sekä yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnin näkökulmasta.

Tässä opinnäytetyössä tutkin digitaalista tavoittamista ja ohjausta pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyön organisaatioissa tulevaisuusohjauksen ja sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä. Tulevaisuusohjauksen viitekehys valikoitui yhteystyökumppanini FUTU-hankkeen myötä, sekä nuorisotyössä hyödynnettävän tulevaisuusorientaation kehitystarpeeseen. Sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehys taas valikoitui kiinnostuksesta sosiaaliseen kasvuun ja nuorten tulevaisuuteen osana yhteiskunnallista, sosiaalista todellisuutta. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat seuraavat: *Millaista digitaalinen tavoittaminen ja ohjaaminen on tällä hetkellä pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä, miten digitaalista teknologiaa hyödyntävä tulevaisuusohjaus näyttäytyy pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin digitaalisessa nuorisotyössä tällä hetkellä ja kuinka nuorten digitaalista kohtaamista sekä tulevaisuuteen suuntautunutta digitaalista ohjausta voisi kehittää.* Opinnäytetyössä haastattelen kolmannen sektorin nuorisotyön ammattilaisia digitaaliseen tavoittamiseen ja ohjaukseen sekä digitaalisen tulevaisuusohjauksen tunnettavuuteen

ja käyttöön liittyen. Haastattelussa aineistonkeruumenetelmänä käytän puolistrukturoitua teemahaastattelua. Opinnäytetyö on siis kvalitatiivinen haastattelututkimus, josta kerätyn aineiston luokittelen ja analysoin verraten sitä olemassa olevaan teoretiseen ja aiempiin tutkimuksiin sosiaalipedagogiseen nuorisotyöhön, digitaalisissa tiloissa tapahtuvaan nuorisotyöhön sekä tulevaisuusohjaukseen liittyen.

Ensimmäisessä osassa opinnäytetyötä hahmottelen sosiaalipedagogisen nuorisotyön, digitaalisen nuorisotyön ja tulevaisuusohjauksen teoreettista viitekehystä. Tämän jälkeen siirryn yhteistyökumppanin tarkemman esittelyn kautta pohtimaan opinnäytetyön etiikkaa. Opinnäytetyön varsinaisessa toteutusosiossa esittelen tarkemmin opinnäytetyön tarvetta, tutkimuskysymykset, opinnäytetyön rakennetta ja sitä, miten päädyin valitsemaan juuri haastattelun aineistonkeruumenetelmäksi. Opinnäytetyön loppupuolella esittelen haastattelussa kerätyn aineiston luokiteltuna tulokset-osiossa, josta siirryn johtopäätöksiin eli tulosten analysointiin opinnäytetyön teoreettisen viitekehysten näkökulmasta. Viimeisessä kappaleessa hahmottelen valmiin opinnäytetyön tuloksia ja johtopäätöksiä jatkumona aiemmalle tutkimukselle, opinnäytetyön mahdollisia hyötyjä yhteistyökumppanille ja digitaaliselle nuorisotyölle sekä mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

2 Nuoruus ja nuoriso

Vaikka yksilöin luokittelu erilaisiin ryhmiin pelkän iän perusteella antaa liian kapean kuvan yksilön todellisuudesta, tämän opinnäytetyön kontekstissa on kuitenkin syytä tarkastella tarkemmin nuoruutta elämänvaiheena ja siihen liittyviä muuttuvia tekijöitä, jotka lähes universaalisti koskettavat jokaista tässä ikävaiheessa. Nuoruus ikäkaudellisesti sijoittuu lapsuuden ja aikuisuuden välille, mutta sille ei ole määritetty yhteistä konkreettista rajausta alku- eikä loppupäähän. Monesti nuoruuden ikäkauden on katsottu alkavan puberteetista, eli noin 10 ikävuoden kohdilta yksilöstä riippuen ja jatkuvan aina 20 ikävuoteen asti. Kuitenkaan nuoruuden käsite ei rajaudu pelkästään biologiseen kasvuun, vaan siihen oleellisesti liittyy myös sosiaalisen elämän muutokset sekä yhteiskunnallinen mikro- ja makrotason ulottuvuus. Erilaisten sosiaalisten instituutioiden muutoksen myötä myös nuoruuden ikäjakso on pidentynyt jatkumaan jopa 25 ikävuoteen asti. (Azzopardi ym. 2018: 223–228).

Yhteiskunnassamme elävän nuoren ja nuoren aikuisen ikään liittyviä instituutioita ovat

muun muassa avioliitto ja perhe sekä koulutus ja työelämä, joiden aikakauteen sitoutuvat muutokset vaikuttavat myös nuoruuden ikäkauden hahmotteluun pidentäen ja häivyttäen sen selkeitä rajoja. Suomen laissa nuoreksi ihmiseksi katsotaan kaikki alle 29-vuotiaat (Nuorisolaki 2016/1285), eli nuoruuden ikäkauden sijoittuminen elämänkaarelle voitaisiin katsoa olevan hyvin kulttuuri ja aikasidonnaista.

Vaikka nuoruus ikä kautena olisi jollain tapaa hahmoteltavissa, eivät kaikki 10–29-vuotiaatkaan ole homogeeninen ryhmä. Esimerkiksi viimevuosien globaalien tapahtumien synnyttämä väestön liike ja maahanmuutto ovat monimuotoistaneet nuorten ikäryhmää (Tilastokeskus – Muuttoliike 2020) ja tuoneet mukanaan erilaisia kulttuurisia näkökulmia siihen, millaisia instituutioita ja muita tekijöitä tiettyyn ikäkauteen tai esimerkiksi sukupuoleen liittyy. Nuoret muodostavat myös merkittävän kokoisen ryhmän ja pelkästään Suomessa 15–29-vuotiaita on noin 1 miljoonaa (Tilastokeskus – Väestön ikärakenne 31.12.2020).

Nuoruuteen elämänvaiheena liittyy biologiset, psykologiset ja sosiaaliset muutokset, jotka voivat nostaa riskiä erilaisille yksilöllisille ja yhteiskunnallisille haasteille. Nuoruudessa, ikävuosina 10–24, aivojen rakenteellinen ja toiminnallinen sosiokognitiivinen kehitys on erityisen voimakasta. Sosiaalisessa ympäristössä toimiminen on riippuvainen useista erilaisista sosiokognitiivisista prosesseista, esimerkiksi 'mentalizing', joka karkeasti käännettynä tarkoittaa toisen yksilön ajatteluun samaistumista ja muiden ihmisten käyttäytymisen ennakoimista. (Andrews, Ahmed & Blakemore 2021: 109–118). Koska nuorten aivojen neurologiseen kehitykseen liittyy vahvasti kehitysvaiheessa oleva tunne-elämä ja sosiaalinen käyttäytyminen, ja koska nuoruuteen liittyy myös laajat ympäristölliset muutokset, kuten vertaisryhmän ja ihmissuhteiden muutokset, on nuori varsin haavoittuvassa asemassa. Nuorilla esimerkiksi mielenterveydellisten haasteiden riski on suuri ja noin 75 % aikuisten mielenterveysongelmista ovat alkaneet ennen 24 ikävuotta. Sosiaalisen ympäristön muutos monesti kasvattaa yksilön vertaisryhmän kokoa ja ryhmän kanssa vietettyä aikaa, jolloin vertaisryhmän vaikutus yksilön kehitykselle korostuu. Tähän liittyy myös sosiaalisten verkostojen epävarmuus ja riski vertaisryhmän torjutuksi tulemiseen. Vertaisryhmän merkityksen korostuminen vaikuttaa nuoren sosiaaliseen kehitykseen esimerkiksi tunteiden säätelyn, empatian ja ympäristön vaikutteiden säätelyn osa-alueilla. (Andrews, Ahmed & Blakemore 2021: 109–118). Nuoret eivät ole myöskään immuuneja koko yhteiskuntaa ja globaalia kollektiivia koskettaville haasteille, vaan näitä kehityksellisiä siirtymiä varjostaa nopeita muutokset, joita ovat muun muassa globaalit epävarmuustekijät kuten ilmastonmuutos, poliittiset muutokset

kuten populismi, teknologian kehittyminen, väestön muutos ja sosioekonominen kehitys, itse globalisaatio sekä sosiaalinen syrjäytyminen. (Euroopan Unioni 2018).

Kuitenkin kaikista haasteista ja riskeistä huolimatta nuoruus herkkänä ikä kautena, aivojen kehityksestä sosiaaliseen kehitykseen, voi antaa myös hedelmällisen maaperän ohjata väistämätöntä muutosta positiiviseen ja vahvistavaan suuntaan. Aivojen plastisiteetti voi tarjota mahdollisuuden uusien toimintatapojen nopealle omaksumiselle ja uusien näkökulmien vapautuneelle tarkastelulle, jotka osaltaan tukevat yksilön hyvinvointia ja toimintakykyä. Sosiaalisen todellisuuden muutokset taas antavat mahdollisuuden omanlaisen uniikin elämän rakentamiselle ja yhteiskunnassa normeiksi muodostuneiden instituutioiden kyseenalaistamiselle sekä yhteiskunnassa aktiivisesti vaikuttamiselle. Nuorissa on potentiaalia, joka positiiviseen toimintaan ohjattuna voi hyödyttää yksilöä henkilökohtaisesti, ympäröivää yhteisöä ja makrotason yhteiskuntaa.

3 Sosiaalipedagoginen nuorisotyö

3.1 Sosiaalipedagogiikan teoreettinen viitekehys

Sosiaalipedagogiikka perustuu pitkälti kasvatuksen näkökulmaan sosiaalisia ongelmia ratkaistaessa eli ajatukseen yksilön sosiaalisten olosuhteiden ja yksilön kasvatuksen välisestä suhteesta. Esimerkiksi Paulo Freiren kriittisen pedagogiikan näkökulmasta sosiaalipedagoginen sosiaalityö tähtää yksilön voimaantumiseen ja emansipaatioon, eli itsenäistymiseen ja vallan alta vapautumiseen. (Hämäläinen 2003: 69–80). Sosiaalipedagogiikka tarkastelee yksilön kasvua osaksi sosiaalisia instituutioita ja yhteisöjä, jotka esittävät tärkeää roolia yksilön hyvinvoinnille ja toimintakyvylle. Perustavana ideana on tukea yksilön sosiaalista toimintakykyä, inklusiota, osallisuutta, sosiaalista identiteettiä ja sosiaalisia kompetensseja. (Hämäläinen 2003: 69–80).

Sosiaalipedagogisessa näkemyksessä ihmisen kasvun käsitys voidaan hahmottaa kolmen ulottuvuuden näkökulmasta: yksilöllinen ihminen, yksilö osana yhteisöä sekä yhteiskunnassa toimivat ja sitä rakentavat yksilöt ja yhteisöt. (Nivala & Ryyänen 2019). Sosiaalipedagogiikassa ihminen voidaan hahmottaa olentona, jota luonnehtii saman aikaisesti hänen yksilöllinen potentiaalinsa ja arvokkuutensa sekä yhteisölliset ominaislaatuensa. Sosiaalipedagogiikan teoreetikko Paul Natorp kuvaili ihmisyyttä

sanoin ”ihminen voi tulla ihmiseksi vain inhimillisessä yhteisössä”. Teoreetikko Herman Nohl taas painotti yksilön ainutlaatuisuutta ja sitä, kuinka kasvattajan on kohdattava kasvatettava yksilöllisenä ihmisenä ja juuri tämän yksilön uniikki maailmankuva ja todellisuus. Kasvattajan tehtävä on kasvattaa yksilöä tukemalla tätä avautumaan omaksi itsekseen ja hyödyntämään sitä potentiaalia, joka hänellä itsellään jo luonnollisesti on. Yhteenvetona voidaan todeta, että ihmisen kyseenalaistamaton arvo ja yksilön kasvatus yhteisöllisenä mutta ainutlaatuisena olevana hahmottelee sosiaalipedagogista näkemystä yksilöstä sekä sosiaalipedagogisen kasvatuksen ydintä. (Nivala & Ryyänen 2019). Perinteisesti sosiaalipedagogiikka ei siis pyri pelkästään tukemaan ihmisen selviytymistä hankalissa olosuhteissa vaan tähtää yksilön inhimillisiin kehityksen prosesseihin, jotka linkittyvät moraaliseen arvokäsitykseen itsestä ja yksilöä ympäröivästä sosiaalisesta todellisuudesta. (Hämäläinen 2003: 69–80).

Koska sosiaalipedagoginen teoreettinen viitekehys painottaa vahvasti yksilön kasvua omaksi arvokkaaksi ja ainutkertaiseksi itsekseen luonnollisena osana yhteisöä, on hahmoteltava mitä yhteisö tarkoittaa sosiaalipedagogiikan näkökulmasta. Dialogisuus ja kohtaaminen ovat oleellisia näkökulmia yksilöiden muodostaman yhteisön toimintaan ja olemassaoloon. Dialogi on erityislaatuinen suhde ja vuorovaikutuksen tapahtuma, jossa useampi yksilö on tasa-arvoisessa vuorovaikutuksellisessa suhteessa keskenään. Dialogi ei tarkoita välttämättä yhtenevää mielipidettä tai maailmankuvaa, vaan oleellista on toisen osapuolen kunnioitus ja arvon tunnustaminen vuorovaikutuksessa. (Nivala & Ryyänen 2019). Esimerkiksi artikkelissa ’Taking a Communication Perspective on Dialogue’ dialogia lähestyttiin kolmen askeleen kautta: dialogissa osapuolet ovat aina moniulotteisia, dialogissa kommunikaatio on merkityksellistä ja vaikuttavaa sekä dialogissa sosiaaliset ulottuvuudet kuten uskomukset, asenteet ja sosiaaliset konstruktiot ovat luonteeltaan rakennettuja (Pearce & Pearce 2004: 39–56). Oleellista on sosiaalinen yhteistoiminta yksilöllisen subjektiivisuuden saavuttamiseksi, jota esimerkiksi Paulo Freire kutsui yhteisintentionaaliseksi kasvatukseksi. Yhteisintentionaalinen kasvatus tarkoittaa kasvattajan ja kasvatettavan suhdetta, jossa molemmat suuntautuvat todellisuuteen yksilöinä yhdessä ja suhteen tavoitteena on uudenlainen tietoisuus jaetusta todellisuudesta. (Freire 2005: 68–73). Teoreetikko Herman Nohlin mukaan taas sosiaalipedagogisessa vuorovaikutuksessa oleellista on kasvatettavan tai kasvavan kokemukset, ei niinkään kasvattajan tarkoitukset. Sosiaalipedagogisessa yksilöiden välisten suhteiden tarkastelussa siis painotetaan ihmisten välisen vuorovaikutuksen horisontaalisuutta, kunnioitusta ja arvostusta, rakkautta

ja aitoa pyrkimystä löytää paras mahdollinen yhteinen ymmärrys tarkasteltavasta asiasta. (Nivala & Ryyänen 2019).

Sosiaalipedagogiikassa kolmas oleellinen ulottuvuus yksilön ja yhteisön lisäksi on yhteiskunta. Sosiaalipedagogiikka painottaa yhteiskuntaan vaikuttamisen sekä kasvatuksen yhteiskunnallisuuden näkemyksiä. Sosiaalipedagogisessa teoreettisessa viitekehyksessä ei kuitenkaan olla täysin samaa mieltä yhteiskunnallisen ulottuvuuden merkityksistä. Toisaalta yksilöt ja yhteisöt voidaan nähdä sopeuttamisen, integraation ja sosialisoinnin kautta, jolloin kasvatuksen fokus on yksilön sopeutuminen osaksi rakenteita ja järjestelmiä. Esimerkiksi sosialisointi osana ihmisen kasvua määritellään prosessiksi, jossa ihminen omaksuu yhteisiä arvoja sekä käsityksiä ja tulee osaksi historiallista yhteisöjen ja yhteiskunnan jatkumoa. Toisaalta sosiaalipedagogiikassa myös kriittinen näkökulma on hyvin vahva. Siinä kasvatuksen fokus on sopeutumisen sijaan innostamisessa ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin aktiivisessa vaikuttamisessa. Esimerkiksi emansipaatio käsitteenä tarkoittaa prosessia, jossa yhdessä tunnustetaan yksilön ja yhteisöjen itsetoteutuksen rajoitteita ja tuetaan kasvatuksellisesti ihmistä vapautumaan näistä ulkoisista tai sisäisistä rajoitteista. Teoreetikko Hans Thiersch kuvailee sosiaalipedagogiikkaa sillaksi vallitsevasta sosiaalisesta todellisuudesta kohti tavoiteltavaa yhteiskunnallista todellisuutta (Nivala & Ryyänen 2019) ja tämä silta voidaan hahmottaa sekä sopeutumisen että kriittisen muutoksen ja osallisuuden näkökulmista.

3.2 Sosiaalipedagoginen viitekehys nuorisotyössä

Vaikka sosiaalipedagogiikassa kasvatettavan ja kasvattajan ikä eivät ole olennaisia tekijöitä, nuorisotyö on kuitenkin ehkä laajin ja yleisin sosiaalipedagogiikan kentän työmuodoista. Sosiaalipedagogisessa nuorisotyössä kasvatuksen ja kasvun prosessien lähtökohdat nousevat nuorten toiveista, tarpeista, elämäntodellisuudestaan sekä suhteesta ympäröivään jaettuun todellisuuteen. Sosiaalipedagogista nuorisotyötä voidaan tarkastella integraation, emansipaation, personalisaation ja sosialisoinnin kautta osana nuorten kasvua ja itsenäistä kiinnittymistä erilaisiin sosiaalisiin verkostoihin heidän omassa todellisuudessaan. Nuorisotyössä tarkoituksena ei ole varsinaisesti sopeuttaa nuoria tiettyihin, ahtaisiin rooleihin, vaan vapauttaa heidät erilaisista sisäisistä ja ulkoisista rajoitteista. Pedagogisessa suhteessa ammattilainen kulkee nuoren rinnalla ja on dialogisessa vuorovaikutuksessa tämän kanssa. (Nivala & Ryyänen 2019). Sosiaalipedagogisessa nuorisotyössä emansipaation ja

sosialisaation ulottuvuudet korostuvat, kun lapsesta kasvaa itsenäinen ja kriittinen nuori toimija. Tarkoituksena ei ole nuoren kasvattaminen kasvattajan tai yhteiskunnan lähtökohdista vaan nuoren oman arvon ja potentiaalin vahvistaminen osana kasvua. Vapaaehtoisuus nuorisotyötä määrittävänä tekijänä linkittyy myös vahvasti juuri sosiaalipedagogiseen viitekehykseen, kun nuorella on mahdollisuus itse päättää, millaiseen toimintaan osallistuu ja kuinka rakentaa itselle omalta tuntuva todellisuutta. Kun nuori voi itse määrittää osallistumistaan, se tukee hahmottamaan nuoren omaa toimijuutta ja sitä ohjaavaa ajattelua. (Nivala & Ryyänen 2019). Nuorisotyö on monimuotoista ja yksi tärkeimmistä sosiaalipedagogisista ulottuvuuksista siinä on juuri yhteisöllisyys yksilön omilla ehdoilla. Toiminnan tarkoituksena on mahdollistaa nuorelle yhteisössä tapahtuva itsen toteuttaminen, jossa sosiaalipedagogisen ihmiskäsityksen ja yksilön sekä yhteisön välisen suhteen näkemys tulevat hyvin esille. (Nivala & Ryyänen 2019).

Nuorisotyötä työkenttänä on pyritty konkretisoimaan kansainvälisesti 1900-luvun puolivälin jälkeen. Butters ja Newell hahmottelivat nuorisotyön viitekehystä jo 70-luvun Britanniassa ja yhdessä kehittivät teorian nuorisotyön viidestä näkökulmasta: character-building, cultural adjustment, community development ja radical paradigm (self-emancipation). (Cooper 2018). Heidän teoriansa mukaan nuorisotyö olisi karkeasti käännettynä henkilökohtaisen identiteetin rakennuksen, kulttuurisen integraation, yhteisön kehittämisen ja radikaalin paradigman tai yksilön emansipaation ulottuvuuksista muodostuva työorientaatio. Teoria on saanut inspiraatiota kriittisestä pedagogiikasta, jota esimerkiksi Paulo Freire tutki teoksessaan sorrettujen pedagogiikka (2005), sekä radikaalista sosiaalityöstä ja Marxilaisesta sosiaalisesta toiminnasta (Cooper 2018). Myöhemmin 1900-luvulla nuorisotyön mallia on tarkennettu esimerkiksi politiikan ja sosiologian näkökulmista. 1994 Cooper ja White hahmottelivat nuorisotyön poliittista perspektiiviä luomalla teorian kuuden ulottuvuuden skaalasta. Näitä poliittisia ulottuvuuksia ovat treatment, reform, non-radical advocacy, radical advocacy, non-radical empowerment ja radical empowerment. (Cooper 2018). Malli voidaan siis hahmottaa ulottuvuuksien janana, joka kulkee nuoriin kohdistuvasta tiukasta yhteiskunnallisesta kontrollista kohti radikaalia yksilöllisen voimaantumisen tilaa. Karkeasti käännettynä nämä ulottuvuudet ovat hoitaminen, uudelleen muodostus, non-radikaali osallisuus, radikaali osallisuus, non-radikaali voimaantuminen ja radikaali voimaantuminen. Whiten ja Cooperin teoriassa näitä ulottuvuuksia analysoidaan ja arvioidaan viiden tekijän kautta, joita ovat poliittiset perinteet, ihmisluonto, tavoitteet ja visiot, arvot sekä kieli. Tämän poliittisen mallinnuksen kautta voidaan hahmotella erilaisia maailmankuvia sekä haasteita ja ratkaisumahdollisuuksia, jotka käytännön

nuorisotyössä nousevat esille. (Cooper 2018). Poliittisen näkökulman lisäksi nuorisotyön yhteiskunnalliseen luonteeseen on kuulunut oleellisesti myös sosiologinen perspektiivi, jota esimerkiksi Hurley ja Treacy 1993 hahmottelivat. Heidän teoriassaan nuorisotyön funktiota on hahmoteltu nelikenttämallin avulla, jossa vastakkaisilla puolilla ovat sosiologinen radikaali muutos ja sääntely sekä subjektiivinen ja objektiivinen näkökulma. Nelikenttämallin avulla nuorisotyötä on hahmoteltu radikaalin humanistisuuden, radikaalin rakenteellisuuden, tulkitsijuuden ja funktionaalisuuden näkökulmista. (Cooper 2018). Malli tuo hyvin esille nuorisotyöhön liittyvän ristiriitaisuuden sosiaalisen radikaalin muutoksen ja yhteiskunnallisen integraation ja konformisuuden eli yhdenmukaisuuden välillä. Kriittisessä pedagogiikassa ja radikaalissa kasvatuksessa nuori nähdäänkin yhteiskunnallisiin rakenteisiin sidottuna toimijana, mutta huomioiden, että nämäkään rakenteet eivät ohjaa yksilöä mekaanisesti tai ne eivät ole välttämättä pelkästään sortavia, vaan voidaan puhua jopa julkisesta pedagogiikasta. (Suoranta 2007: 313–336).

Nuorisokasvatuksen sosiaalipedagoginen luonne voidaan hahmottaa sekä suorana yksilöihin ja yhteisöihin kohdistuvana vuorovaikutuksena että yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen ulottuvuuteen nivoutuvana vaikuttamisena. Sosiaalipedagogisen nuorisotyön teoriaa voidaan rakentaa sosiaalipedagogisen sivistysprosessin kautta, jossa subjektiivisuus ja objektiivisuus nähdään vastavuoroisena suhteena. Sosiaalipedagogisen nuorisotyön sivistysteoreettinen näkökulma tarkoittaa siis konkreettisemmin nuoren innostamista sivistysprosessiin, jossa keskeistä on nuoren subjektiivisuuden ja persoonallisuuden vahvistaminen spontaanissa ja empaattisessa vuorovaikutussuhteessa kasvattajan ja kasvatettavan välillä. Oleellisiksi teemoiksi nousevat subjektiivisuus yhteiskunnassa, osallisuus, osallistuminen ja elämänhallinta. (Hämäläinen 2007: 169–196). Suomessa tämä näkyy esimerkiksi nuorisolain muodossa, jossa nuorisotyön sosiaalipedagogisia päämääriä pyritään aktualisoimaan poliittisen päätöksenteon ja resurssien jaon keinoin. (Esim. Nuorisolaki 2016/1285).

4 Digitaalinen nuorisotyö

4.1 Nuoret digitaalisten sovellusten ja tilojen käyttäjinä

Suomessa internetin ja erilaisten digitaalisten palveluiden päivittäinen käyttö on viime aikoina kasvanut (Tilastokeskus – Internetin käyttö medioiden seuraamiseen ja

viestintään lisääntynyt 2020) ja vuonna 2020 internetiä käytti päivittäin 99 % kaikista 16–24 vuotiaista ja 99 % kaikista 25–34 vuotiaista suomalaisista. Näistä ikäryhmistä 98 % ja 97 % käyttivät internetiä myös useita kertoja päivässä (Tilastokeskus – Internetin käytön useus 2020). Samana vuonna 2020 16–24-vuotiaat ja 25–34-vuotiaat suomalaiset käyttivät internetiä kaikista laitteista eniten juuri matkapuhelimella ja toiseksi eniten kannettavalla tietokoneella. Sama trendi jatkui, kun tutkittiin koko pääkaupunkiseudun väestön internetin käyttöä eri laitteilla (Tilastokeskus – Internetin käyttö eri laitteilla 2020). Mielestäni nämä tilastot nostavat hyvin esille sen, kuinka suurta roolia teknologia ja siihen liittyvä digitaalinen elämisen tila esittävät suomalaisten nuorten ja nuorten aikuisten arkisessa elämässä yleensä. On mahdollista, että Covid-pandemia on jonkin verran lisännyt internetin päivittäistä käyttöä kaikissa ikäryhmissä, mutta Sitran megatrendeissäkkin tärkeäksi nostettu teknologia ja digitaalistuminen ovat olleet huomattavassa kasvussa jo pitkään (Dufva 2020). Joka tapauksessa näistä tilastoista voidaan hyvin päätellä nuorten käyttävän internetiä laajasti osana arkista elämää, jolloin myös nuorisotyön saavutettavuuden kannalta digitaalisen nuorisotyön tarve on kasvanut huomattavasti, ja oletettavasti tulee kasvamaan myös tulevaisuudessa. Vuonna 2020 16–24 vuotiaista suomalaisista käytti internetiä eniten musiikin kuunteluun (98 %), videopalveluihin (97 %), sähköposteihin (96 %) ja pikaviestipalveluihin (94 %). 25–34 vuotiaista suomalaisista käytti internetiä eniten sähköposteihin (100 %), pankkiasioihin (98 %), verkkolehtien lukuun (96 %) sekä videopalveluihin ja pikaviestipalveluihin (molemmat 95 %). (Tilastokeskus – Internetin käyttötarkoitusten yleisyys 2020). Tämä tukee hyvin edellistä ajatustani siitä, kuinka nuorisotyön kannattaa jalkautua digitaalisiin tiloihin.

Tilastoista käy pintapuolisesti ilmi, millaisia laitteita ja sovelluksia nuoret käyttävät, mutta ne eivät varsinaisesti kerro mihin tarkoituksiin nuoret näitä digitaalisia teknologioita käyttävät ja miksi. Syrjäytymisvaarassa olevien suomalaisten nuorten digitaalisten teknologioiden käyttöä koskeneessa tutkimuksessa (Granhölm 2016: 85-101) internetin käyttö jaettiin neljään kategoriaan: Informaatio (esimerkiksi globaalin ja yhteiskunnallisen tiedon etsiminen, avun hakeminen ja oppiminen), Sosiaalinen integraatio (kuuluvuuden tunne, kommunikaatio ja kumppanuus), henkilökohtainen identiteetti (arvot, käyttäytymisen mallit ja itsen ymmärrys) ja viihde (rentoutuminen, pakeneminen ja kulttuurinen sekä esteettinen nautinto). *Informaation* etsimisen näkökulmasta nuoret etsivät jonkin verran tietoa (esimerkiksi säätiedotus ja uutiset sekä vähemmän vakavat terveys ja sosiaaliset ongelmat), mutta yllättäen kuitenkin suosivat kasvokkain tapahtuvaa vuorovaikutusta haastavampiin terveydellisiin ja sosiaalisiin ongelmiin liittyvän avun hakemiseen. Pari nuorta toivoi lisää online-palveluita nuorten ohjaukseen. Myös tiedon etsiminen ja

uuden oppiminen koettiin erään nuoren näkökulmasta viihteenä, johon myös informaation etsimistä hän jonkin verran käytti. *Identiteetin* rakentamiseen haastatellut nuoret käyttivät viihteellistä materiaalia, koska heillä ei ollut koulutuksen puolesta vertaisryhmää, jonka kautta hakea omaa identiteettiä. Esimerkiksi Tumblr-palvelua eräs nuori käytti omien arvojen hahmotteluun ja muiden samat arvot jakavien löytämiseen. Suurin osa haastatelluista nuorista käytti digitaalisia sovelluksia sosiaalisten suhteiden ylläpitoon eli *sosiaaliseen integraatioon*. Osa nuorista koki kirjoittamisen ja lukemisen haasteiden takia tekstiin perustuvien sovellusten käytön haastavampana, joten he suosivat puheluita sen sijaan. Eräs nuorista oli löytänyt ystäviä online ja nyt pitää heihin yhteyttä myös offline. Suurin osa haastatelluista nuorista käytti digitaalista teknologiaa viihteellisiin tarkoituksiin. Musiikin kuuntelu, elokuvat ja lyhyiden videoiden palvelut olivat suosittuja, mikä kulkee samassa linjassa tilastokeskuksen julkaisujen kanssa. Tämän lisäksi kuvien lataus ja niiden katselu sekä pelaaminen olivat suosittuja aktiviteetteja. Mielenkiintoista oli erään nuoren maininta viihteellisyyden ja informaation haun yhdistymisestä. Tämä voisi olla mielenkiintoinen näkökulma sosiaalipedagogiikan ja nuorisotyön tavoitteiden toteutumiseen nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Miten viihdepalveluita voidaan hyödyntää edukatiivisessa tarkoituksessa nuorten ohjauksessa? Haastattelussa nousi ilmi myös nuoria, jotka tarkoituksellisesti kieltäytyivät käyttämästä digitaalisia palveluita, pääasiassa tietosuojasyistä. Tämä voi aiheuttaa haasteen digitaalisen nuorisotyön tulevaisuuden kehittämislle saavutettavuuden näkökulmasta. (Granholm 2016: 85–101).

4.2 Digitaalisen nuorisotyön teoreettinen hahmottelu

Digitaalinen nuorisotyö, online nuorisotyö, verkkonuorisotyö, verkkoperustainen nuorisotyö ja virtuaalinen nuorisotyö. Verkossa tapahtuvaa ja digitaalista teknologiaa hyödyntävää nuorisotyötä on tutkimuskirjallisuudessa kutsuttu monella eri termillä ja näkemykset siitä, mitä digitaalinen nuorisotyö oikeastaan on, vaihtelee suuresti ammattilaisten välillä. Joissain tapauksissa pelkästään tietokoneen tai X-box -pelikonsolin olemassaolo nuorisotyön projektissa voidaan tulkita täyttävän digitaalisuuden kriteerin, vaikka niiden käyttöön ei liittyisi varsinaista kohdennettua nuorten ohjausta (Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019: 59–68). Kuitenkin akateemista kirjallisuutta tarkemmin tarkastellessa nousee esille digitaalisen nuorisotyön moniulotteisempi luonne, joka ei rajaudu pelkästään nuorisotiloilla tarjottaviin aktiviteetteihin. Euroopan Unionin vuosina 2016–

2018 toimineen asiantuntijaryhmän mukaan digitaalinen nuorisotyö tarkoittaa digitaalisen median ja teknologian aktiivista käyttöä nuorisotyön eri muodoissa (European Union 2018), joita voivat olla niin perinteiset nuorisotiloilla tapahtuvat kohtaamiset, jalkautuva nuorisotyö, etsivä nuorisotyö tai täysin verkossa tapahtuvat kohtaamiset nuorten ja ammattilaisten tai vapaaehtoisten välillä. Digitaalisuuden ulottuvuus voidaan liittää osaksi mitä tahansa nuorisotyön muotoa ja sitä ohjaa samat tavoitteet kuin nuorisotyötä ylipäätään. Digitaalisuutta ja digitaalisia teknologioita voidaan käyttää niin työkaluna, aktiviteettina kuin nuorisotyön kontekstinakin. Yhdistävänä tekijänä sitä ohjaavat kuitenkin samat arvot, etiikka ja periaatteet kuin nuorisotyötä ylipäätään. (European Union 2018). Digitaalisuuden hyödyntäminen liian yksipuolisesti, esimerkiksi digitaalisen teknologian käyttö pelkästään nuorten ja nuorisotyötä tekevien kommunikaation välineenä, ei tuo juurikaan lisäarvoa tai uudenlaisia innovaatioita tai näkemyksiä digitaaliselle nuorisotyölle (Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019: 59–68), vaan ammattilaisten tulisi nähdä digitaalisen nuorisotyön inklusiivinen luonne ja adoptoida digitaalisuus osaksi moniulotteista nuorisotyötä. Digitaalisuus ja digitaaliset teknologiat voidaan ottaa osaksi mitä tahansa nuorisotyön prosessia ja käytännön toteutusta, erittelemättä online ja offline kohtaamista toisistaan tai tekemättä digitaalisuudesta pelkkää nuorisotyön työmenetelmää tai työmuotoa, muistaen kuitenkin sen ytimessä olevat nuorisotyölliset ja kasvatukselliset perus tavoitteet (Lauha 2019: 15–19), joita ovat muun muassa osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien parantaminen, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen, yhteisöllisyyteen ja yhteiskunnassa toimimiseen liittyvissä taidoissa tukeminen sekä hyvinvointia tukevien kasvu- ja elinolojen mahdollistaminen nuorille (Nuorisolaki 2016/1285). Digitaalisuutta ei tulisi nähdä itseisarvona vaan siltana kohti nuorisotyön laadun parannusta ja kokonaisvaltaista kehittämistä. (Lauha 2019: 15–19). Julkaisussa 'Online youth work and eYouth – A guide to the world of the digital natives' digitaalisen nuorisotyön näkökulmiksi nostettiin muun muassa turvallisuus digitaalisiin ympäristöihin liittyen sekä sosiaalisten ongelmien ehkäisy ja nuorten osallisuuden tukeminen erilaisia digitaalisia tiloja ja sovelluksia hyödyntämällä. (Székely & Nagy 2011: 2186–2197). Turvallisuuden näkökulmaan voitaisiin katsoa kuuluvaksi esimerkiksi erilaisista haastekohdista keskustelu sekä medialukutaidon tukeminen (Székely & Nagy 2011: 2186–2197). Vaikka monille nuorille erilaisten mediasisältöjen kuluttaminen ja tuottaminen on varsin luonnollista ja arkipäiväistä toimintaa, voi siihen silti liittyä digitaaliseen identiteettiin ja mediakriittisyyteen liittyviä

haasteita. Esimerkiksi uuteen ja intensiiviseen informaatioyhteiskuntaan liittyvät poliittiset haasteet kuten polarisaatio (Dufva 2020) ovat nuorten arkeen vaikuttavia tekijöitä, joihin digitaalisella nuorisotyöllä olisi mahdollisuus vaikuttaa (Székely & Nagy 2011: 2186–2197).

Sosiaalisten ongelmien ehkäisyyn voitaisiin katsoa kuuluvaksi esimerkiksi turvallisten tilojen ja digitaalisten teknologioiden tarjoaminen nuorille, jolloin digitaaliseen nuorisotyöhön mahdollisesti liittyvät saavutettavuuden haasteet voidaan kohdata (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) ja nuorisotyön perustaviin tavoitteisiin (Nuorisolaki 2016/1285) kuuluva osallisuus ja vaikuttaminen mahdollistuu. Niin sanottu eOsallisuus (eng. eParticipation) on yksi digitaalisen nuorisotyön ulottuvuus, jonka tarkoituksena on lisätä nuorten osallisuutta yhteiskuntaan ja demokratiaan, sekä liittää nuoria osaksi yhteisöjä (Székely & Nagy 2011: 2186–2197). Nuorten osattomuus demokratiaan ja digitaalisen informaatioyhteiskunnan asettamat saavutettavuuden haasteet eivät kosketa pelkästään digitaalista nuorisotyötä, vaan linkittyvät osaksi laajempaa makrotason yhteiskunnallista muutosta, johon kuitenkin digitaalisen nuorisotyön sovellutuksilla voidaan vastata kiinnittämällä huomiota houkuttelevuuteen, saavutettavuuteen ja turvallisuuteen (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) parantaen näin osaltaan nuorten osallisuutta sekä kasvu- ja elinoloja. Digitaalisella nuorisotyöllä on mahdollista myös kohdata ja ohjata nuoria, joita perinteinen nuorisotyö ei tavoita. Näiden nuorten kohdalla digitaalisuus nuorisotyössä voi tarjota matalan kynnyksen mahdollisuuksia vaikuttaa, liittyä muihin sekä saada mielekästä vapaa-ajan toimintaa osaksi omaa arkea online ja offline (Kuusi 2017: 17–18).

Kasvun ja kehityksen tukemisen tavoite digitaaliseen nuorisotyöhön liittyen voitaisiin hahmottaa esimerkiksi kulttuuriset rajat ylittävän oppimisen ja tiedonjaon (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) sekä edelläkin mainitun mediakriittisyyden ja medialukutaidon näkökulmasta. Toisaalta digitaalisuuden ja teknologisen yleistymisen ja nopea kehitys on tehnyt nuorisotyöhön liittyvästä kasvatuksellisuudesta dialogisempaa. On jopa väitetty, että aikuiset ovat osaksi menettäneet asemansa tiedon monopoleina. Koska suuri osa nuorista toimii aktiivisesti osana jonkinlaisia virtuaalisia yhteisöjä ja kuluttavat sekä tuottavat erilaisia sisältöjä päivittäin, ohjauksellisen vuorovaikutuksen ja sosialisoinnin tukemisen valtdynamiikka on hitaasti kääntymässä ympäri. Nuorista on tullut ohjaajia ja ammattilaisista ohjattavia. (Székely & Nagy 2011: 2186–2197). Kasvun ja kehityksen tukeminen digitaalisessa nuorisotyössä voikin tarkoittaa nuorten ohjausta kohti kykyä ja edellytyksiä toimia osana informaatioyhteiskuntaa, mutta samalla myös

osallistamista nuorisotyön toiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen, jotka kaikki yhdessä linkittyvät vahvasti osaksi Youth act -politiikkaa (Kuusi 2017: 17–18).

Julkaisussa 'The social impact of digital youth work – what are we looking for?' digitaalisen nuorisotyön positiiviset vaikutukset kiteyttävät hyvin koko digitaalisten teknologioiden ja sovellusten idean osana nuorisotyötä. Haastateltujen ammattilaisten mukaan digitaalisten teknologisten sovellusten käytöllä on ollut positiivinen vaikutus nuorten sosiaaliseen inklusioon, nuorten osallisuuteen sekä nuorisotyön valtdynamiikkaan. (Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019: 59–68). Digitaalinen teknologia antaa mahdollisuuden tasa-arvoiselle dialogille ja paremmalle yhteistyölle nuorten osallistujien kanssa (Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019: 59–68), mikä kuvastaa digitaalisuuden inklusiivista ja osallistavaa luonnetta sekä digitaalisen nuorisotyön lukemattomia innovatiivisia mahdollisuuksia.

4.3 Digitaalisen nuorisotyön konkreettisia sovellutuksia

Digitaalisen nuorisotyön inklusiivisesta ja hieman abstraktistakin luonteesta johtuen, sen konkreettinen hahmottelu voi olla haastavaa. Voisinkin tarkastella nuorisotyön digitaalista luonnetta Euroopan Unionin asiantuntijaryhmän mainitsevien kolmen digitaalisen nuorisotyön ulottuvuuden kautta, joita ovat digitaalisen teknologian ja sovellusten hyödyntäminen aktiviteettina, digitaalisuus ohjaamisen ja kohtaamisen työkaluna sekä digitaalisuus nuorten ohjauksen kontekstina (European Union 2018) hahmottelemalla näitä ulottuvuuksia tutkimuskirjallisuudessa esille nostettujen, konkreettisten sovellutusten avulla.

Vaikka pelikonsoli tai tietokone nuorisotilalla voivat joidenkin kriteerien mukaan olla tulkittavissa digitaalisen nuorisotyön sovellutukseksi (Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019) voi digitaaliseen teknologiaan pohjautuvat aktiviteetit olla myös paljon muuta. Pelien ja pelillisyyden (European Union 2018) hyödyntäminen nuorten ohjaus- ja kohtaamistyössä voi käsittää yhdessä ammattilaisten ja muiden nuorten kanssa tapahtuvan viihteellisen verkkopelaamisen ja Lani-tapahtumien (esim. Tuominen 2016) lisäksi myös esimerkiksi erilaiset nuorisotyön ohjauksen tarpeisiin luodut pelilliset menetelmät kuten Ensimmäinen työpäivä -simulaatio, Get a life -simulaatio ja Utua-simulaatio. Nämä simulaatiot ovat osa tulevaisuusohjauksen digitaalisia menetelmiä (Turun yliopiston tulevaosuuden tutkimuskeskus n.d.) ja ne on kehitetty

spesifisti nuorten ohjauksellisiin tarpeisiin. Digitaalisessa nuorisotyössä verkossa tapahtuvat tai digitaaliseen teknologiaan pohjautuvat aktiviteetit voivat olla myös muuta kuin pelejä ja pelillisyyttä. Erilaiset blogit ja virtuaaliset esseet voivat antaa nuorelle mahdollisuuden pysähtyä omien ajatusten, asenteiden ja mielipiteiden äärelle (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) ja digitaalisen teknologian mahdollistamat luovat aktiviteetit kuten valokuvaus ja kuvanmuokkaus sekä sanataide (Taina & Suikkanen-Malin 2019: 62-64) voivat kaikki tarjota nuorisotyön tavoitteisiin pohjaavaa matalakynnyksistä, mielekästä ja merkityksellistä vapaa-ajantoimintaa yksilöllisesti tai yhteisöllisesti.

Digitaalisuus nuorisotyön työkaluna voi käsittää osan edellä mainituista aktiviteeteista. Näiden lisäksi digitaalisia työkaluja nuorten sekä ammattilaisverkostojen tavoittamiseksi voisivat olla muun muassa uutiskirje tai sähköpostilistat toiminnasta tiedottamiseen (Székely & Nagy 2011: 2186–2197; Sinisalo-Juha & Timonen 2011: 23-33), sosiaalisen median palvelut tiedotuksen ja nuorten tavoittamisen kanavina (Székely & Nagy 2011: 2186–2197; European Union 2018), tekstiviestit ja chat-sovellukset nuorten kanssa kommunikointiin, ohjaukseen ja neuvontatyöhön (esim. Székely & Nagy 2011: 2186–2197; European Union 2018; Sinisalo-Juha & Timonen 2011: 23-33) sekä erilaiset digitaaliset suunnittelu ja arviointityökalut kuten Näytön paikka – oman elämän portfolio tai Noodi -tulevaisuuden suunnittelutyökalu (Taina & Suikkanen-Malin 2019: 62-64). Myös perinteiset ohjaukselliset työkalut, kuten mindmap, toimivat digitaalisesti ja esimerkiksi goalmapping -sovellus tarjoaa hyvän digitaalisen alustan siihen (Taina & Suikkanen-Malin 2019: 62–64). Koska digitaaliset sovellukset ja tilat kehittyvät jatkuvasti, on myös uudempia ja vasta kehitteillä olevia työkaluja, joita nuorisotyö voisi mahdollisesti hyödyntää tulevaisuudessa. Esimerkiksi chatbotit ja tekoäly (Lauha 2019: 15–19) sekä erilaiset vuorovaikutukselliset ja yhteisölliset virtuaalitodellisuudet (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) voivat tarjota uudenlaisia, digitaalisia työkaluja nuorten ohjaus- ja kohtaamistyöhön sekä nuorten vertaistoimintaan (Sinisalo-Juha & Timonen 2011: 23–33).

Kolmantena digitaalisen nuorisotyön ulottuvuutena Euroopan Unionin asiantuntijaryhmän raportissa (European Union 2018) mainittiin digitaalisuus kontekstina. Tämä on abstraktiudessaan hieman haastavampi hahmoteltava, mutta digitaalisuus kontekstina voitaisiin määritellä esimerkiksi nuorten digitaalisuuteen ja teknologiaan liittyvien yhteiskunnallisten taitojen kuten medialukutaidon ja mediakriittisyyden kehityksen tukemisena tai konkreettisina teknologiaan liittyvinä taitoina, kuten erilaisten digitaalisten sovellusten käytön hallinta.

Myös nettiturvallisuustyö (Sinisalo-Juha & Timonen 2011: 23–33) ja haastekohdista keskustelu (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) liittyvät digitaalisuuden kontekstiin. Esimerkiksi digitaalisuuteen liittyvät tietosuojamenettelyt, lait, säädökset ja yksilön oikeudet (Székely & Nagy 2011: 2186–2197) voivat toimia nuorten ohjauksen konteksteina.

Digitaalisia tiloja ja sovelluksia voi siis käyttää nuorisotyössä hyvin monella tavalla ja erilaisten konkreettisten sovellusten moninaisuus kuvaa digitaalisen nuorisotyön inklusiivista luonnetta hyvin. Digitaalista nuorisotyötä voi ilmentää monella tavalla, mutta silti on edelleen muistettava, ettei digitaalisuudesta tai teknologiasta ole tarkoitus tehdä itseisarvoa, vaan myös digitaalisessa nuorisotyössä ydin löytyy aina nuorisotyön perustavien tavoitteista, arvoista ja periaatteista.

5 Tulevaisuusohjaus

5.1 Tulevaisuusohjauksen teoreettinen viitekehys

Tulevaisuusohjaus on poikkitieteellinen lähestymistapa ohjaukseen, jossa yhdistyy tulevaisuuden tutkimus sekä sosiaaliohjaus. Ohjauksessa tarkoituksena on tukea yksilöä ja yhteisöä pohtimaan ja ehdottamaan erilaisia tulevaisuuden kuvia sekä arvottamaan niitä. (Ahvenainen ym. 2017). Oma tulevaisuusnäkökulma muodostuu kyvystä havainnoida, reflektoida ja tunnistaa itsen ja itsestä ulkoiseen muutokseen liittyviä tekijöitä. Tulevaisuusohjauksen juuret ovat sosiodynaamisessa perinteessä ja tulevaisuuden ajattelun sekä toiminnan suhdetta lähestytään reflektiivisen sosiaalisen oppimisen ja kokemusoppimisen kautta. Tulevaisuusohjauksessa tavoitteena on nähdä inhimillinen, jatkuvassa muutoksessa oleva tapa olla, toimia ja ajatella. Eri sosiaaliohjauksen suuntaukset ovat olleen pitkään yksilökeskeisiä ja tulevaisuus on monesti mielletty vain lähitulevaisuudeksi ja yksilön henkilökohtaisen tulevaisuuden kuviksi, joista ei voida saada tietoa. (Ahvenainen ym. 2014). Tulevaisuusohjauksen polttopisteessä ei siis ole pelkästään yksittäiset kriisit ja epävarmuustekijät, vaan ohjauksen ideana on nähdä tulevaisuus kokonaisuutena, johon erilaiset tapahtumaketjut vaikuttavat, ja jonka erilaiset kausaaliset suhteet muodostavat. (Ahvenainen ym. 2017).

Tulevaisuusohjauksessa käsite ”ohjaus” voidaan mieltää itsen ja muiden auttamiseksi tulevaisuuteen liittyvien valintojen tekemisessä. Ohjauksella voimme yrittää vapautua

tai vapauttaa ennakkokäsityksistä, jotka ohjaavat päätöksentekoa ja näin saavuttaa uusia vaihtoehtoja. Ohjaaja ja ohjattava aina tulevaisuuden vaikutuksen alaisena ja tulevaisuuteen suuntaavassa ohjauksessa oleellista on vaihtoehtoista tiedottaminen, ongelmanratkaisu, tavoitteiden asettaminen, toimenpiteiden suunnittelu tavoitteisiin pääsemiseksi, motivointi, laajemman näkemyksen aikaan saaminen vaihtoehtojen määrän lisäämiseksi tai merkitysten etsiminen valintojen tukemiseksi nykyhetkessä sekä seuraava konkreettinen siirto tai elämään liittyvä suuri asia. Tärkeänä ajatuksena on tarjota ohjausta valintojen tekemiseen ei niinkään valintoihin itseensä. (Ahvenainen ym. 2014). Tulevaisuusorientoituneisuus tulevaisuusohjauksessa voidaan taas käsittää hyvinkin erilaisista näkökulmista tarkastelun lähtökohtana toimiva tieteenala ja perspektiivi huomioiden. Tulevaisuusorientaation pohjalla vaikuttaa tulevaisuustutkimus, joka tarkoittaa poikkitieteellistä lähestymistapaa siihen, mikä on mahdollista, mikä todennäköistä, mikä toivottavaa ja mikä ei-toivottavaa. Tutkimuksen pyrkimyksenä on vaikuttaa yhteisiin arvoihin ja päämääriin ja sitä kautta päätöksentekoon. Tulevaisuustutkimuksen lähtökohtana on kokonaisvaltainen ymmärrys siitä, että tulevaisuus ei ole ennustettavissa, tulevaisuus ei ole ennalta määrätty ja näiden seikkojen ansiosta voimme vaikuttaa tulevaisuuteen teoillamme ja toiminnallamme. (Turun yliopisto n.d). Tulevaisuusohjauksen tulevaisuusorientaatiota voidaan hahmotella myös tulevaisuustietoisuuden viiden perspektiivin kautta, joita ovat aikaperspektiivi eli yksilön ymmärrys ajan luonteesta, yksilön uskomukset eli yksilön ja yhteisön vaikutukset tulevaisuuden muodostumiseen, avoimuus vaihtoehdoille eli luovuus, joustavuus ja kriittinen ajattelu, järjestelmien ymmärtäminen eli yhteiskunnallisten haasteiden hahmottaminen järjestelmien ja rakenteiden kontekstissa sekä solidaarisuus eli etiikka, arvot ja moraalit. (Ahvenharju, Minkkinen & Lalot 2018). Myös niin sanotut megatrendit voidaan mieltää tärkeäksi osaksi tulevaisuusohjauksen tulevaisuusperspektiiviä. Megatrendit luovat kokonaiskuvan suomen kannalta oleellisista ja merkittävistä yhteiskunnallisista muutoksista. Megatrendien tarkastelu on oleellinen osa tulevaisuuksien pohdintaa, ja ne antavat kuvan suurista muutoksen suunnista. Sitran julkaisussa Megatrendit 2020 koottiin yhteen viisi lähitulevaisuudessa vaikuttavaa megatrendiä: ekologinen jälleenrakennus, digitalisaatio, väestön ikääntyminen, verkostomaisen vallan yleistymisen sekä talousjärjestelmän muutokset. (Dufva 2020). Tulevaisuussuuntautuneisuus tulevaisuusohjauksessa siis tarkoittaa nykyisyyden ja tulevaisuuden toisiaan määrittävän suhteen huomioimista ja hyväksymistä sekä tietoisuutta siitä, kuinka vaihtoehdot ja valinnat vaikuttavat tulevaisuuteen ja tulevaisuuden oletukset vaihtoehtoihin ja valintoihin. (Ahvenainen ym. 2014).

Tulevaisuusohjauksellisesta ja sosiaalipedagogisesta näkökulmasta ihminen on toimija. Toimijuus on mahdollisuuksia, kykyä ja tahtoa tehdä valintoja ja niihin liittyviä tekoja omassa elintodellisuudessa. Toiminnassa itsessään ihminen ilmentää vapauttaan ja ilmaisee itseään. Sosiaalipedagogiikassa oleellista on myös näkemys ihmisestä toimijana yhteisössä niin, että toiminta kohdistuu ihmisten välisiin suhteisiin ja näin rakentaa yhteistä maailmankuvaa ja todellisuutta. Toiminta on luonnollinen ja oleellinen osa ihmisyyttä, aivan kuten muutkin elossa pysymisen toiminnot, ja sosiaalipedagogisissa teorioissa ihmisten välistä toimintaa on pidetty elinehtona yksilölliselle olevana olemiselle. (Nivala & Rynänen 2019). Tämä toimijuuden ja kriittisen todellisuuden yhteisöllisen rakentamisen näkemys on hyvä esimerkki siitä, kuinka tulevaisuusohjaus kietoutuu vahvasti yhteen sosiaalipedagogisen viitekehyksen kanssa ja kuinka näiden kahden ihmisenäkemykset ovat hyvin yhtenäiset.

5.2 Tulevaisuusohjaus digitaalisessa nuorisotyössä

Maailman talousfoorumin raportin (2020) mukaan teknologia värittää vahvasti tulevaisuuden työmarkkinoita. Esimerkiksi tekoälyn uskotaan vaikuttavan viestinnän, talouden, terveydenhuollon ja logistiikan aloilla. Uudet teknologiat vaativat uudenlaista osaamista ja taitoja. On ennustettu, että informaation ja datan prosessointi, työhön liittyvän datan etsiminen ja vastaanottaminen sekä monimutkaisten ja teknologisten aktiviteetit tulevat osaksi hyvin monia ammatteja. On myös ennustettu, että noin. 85 miljoonaa ammattia kokee muutoksen, kun työtä aiemmin tehnyt ihminen vaihtuu koneeseen tai algoritmiin. Tämän on taas ennustettu vaikuttavan positiivisesti esimerkiksi data-analyttikoiden, AI ja kone -asiantuntijoiden, robotiikkainsinöörin, kirjanpidon ja palkanlaskijoiden, tilintarkastajien, tehdastyöntekijöiden sekä yrityspalveluiden ja hallinnon johtajien työpaikkojen määrän kasvuun. (World economic forum 2020). Sitran julkaisussa megatrendit 2020 (Dufva 2020) tulevaisuuden yhteiskunnalliseen muutokseen liittyen nostetaan digitaalisten teknologioiden yleistymisen lisäksi esille myös väestön ikääntyminen ja siihen liittyvät haasteet kuten kansalliset terveystaasteet. Väestön ikääntyminen vaikuttaa oleellisesti huoltosuhteeseen ja väestöennusteen mukaan vuonna 2050 kymmentä työikäistä kohti tulee olemaan seitsemän ei-työikäistä. (Dufva 2020). On siis todennäköistä, että teknologioiden ja digitalisaation lisäksi myös väestön rakenteellinen muutos vaikuttaa tulevaisuuden työpaikkoihin ja työntekijöiden osaamisvaatimukseen. Talousfoorumin (World economic forum 2020) ennusteen kanssa

samassa linjassa myös suomalaiset nuoret uskovat vahvasti teknologian vaikuttavan työelämään merkittävästi tulevaisuudessa. Suomalaisilla nuorilla teetetyn Tulevaisuuden työ -kyselytutkimuksen mukaan nuoret uskovat työllistyvänsä pääasiassa joko sosiaali- ja terveystalalle tai teknologia-alalle. Kuitenkin saman tutkimuksen mukaan yli puolet kyselyyn vastanneista nuorista ei ole varmoja mitä työtä haluavat tehdä tulevaisuudessa, ja neljännes oli epävarmoja siitä, löytävätkö töitä tulevaisuudessa lainkaan. Nuorten mielestä tulevaisuudessa työllistymiseen vaikuttaa eniten koulutus, asenne ja osaaminen ja kolmeksi tärkeimmäksi työelämätaidoksi nostettiin sosiaaliset taidot, kielitaito sekä digitaaliset taidot. (Lasten ja nuorten säätiö & Tieto 2018).

Tulevaisuusohjaus työorientaationa voi tarjota tukea nuorten itse mainitsemiin koulutukseen ja osaamiseen, asenteisiin, sosiaalisiin ja digitaalisiin taitoihin sekä työmarkkinoihin (Lasten ja nuorten säätiö & Tieto 2018) liittyvään epävarmuuteen ja jatkuvaan muutokseen. Sosiaalipedagogisessa nuorisotyössä painotetaan sekä nuoren sosialisointia ja integraation prosesseja, mutta samalla myös personalisaation ja emansipaation ulottuvuuksia nuoren kasvussa kohti itsenäistä kiinnittymistä osaksi sosiaalisia verkostoja (Nivala & Ryyänen 2019), ja tulevaisuusohjauksen teemaan linkittyvät itselle sopivan koulutuksen ja osaamisen hankkiminen sekä mielekkään urapolun löytyminen voivat olla konkreettinen esimerkki tästä kasvun ja liittymisen jatkuvasta prosessista. Tämän lisäksi nuorisotyön tarjoama sosiaalinen ympäristö ja siihen liittyvä ohjaus tukevat osaltaan nuoren työelämässä tarvitsemia taitoja tulevaisuudessa. Tulevaisuusohjauksessa digitaalisuus ja teknologia linkittyvät vahvasti sosiaalipedagogiseen ohjaukseen ja nuorten koulutus- ja uraohjausta varten on luotu erilaisia digitaalisia työkaluja. Pelillisyyttä on hyödynnetty esimerkiksi kehittämällä aiemmin mainitsemani Ensimmäinen työpäivä- , Get a life- sekä Utua-simulaatiot (Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskus n.d). Näiden lisäksi nuorten tulevaisuusohjauksen tueksi on kehitetty aiemmin mainitsemani arviointityökalut Näytön paikka –oman elämän portfolio sekä Noodi –tulevaisuuden suunnittelutyökalu (Taina & Suikkanen-Malin 2019: 62–64). Koska digitaalisuus on yksi suurista megatrendeistä ja värittää vahvasti tulevaisuuden työmarkkinoita, on luonnollista myös soveltaa digitaalisia teknologioita nuorten ohjaustyössä kohti muuttuvaa ja muokattavaa tulevaisuutta.

6 Yhteistyökumppanina FUTU-hanke

Toteutan tämän opinnäyttelyn yhteistyössä FUTU – Creating Positive Future -hankkeen kanssa, ja yksi opinnäytetyön tehtävistä on kerätä hankkeelle tietoa pääkaupunkiseudun nuorisotyön toimijoiden käyttämistä digitaalisista ja tulevaisuusohjaukseen perustuvista menetelmistä. FUTU on MOTIIVI-hankkeen jatkohanke, jossa ydinideana on sekä tukea tulevaisuusohjauksen menetelmin nuorten toimintakykyä, että kannustaa nuoria näkemään tulevaisuudessa olevat potentiaaliset mahdollisuudet. Lisäksi FUTU-hankkeessa tarkoituksena on kartoittaa MOTIIVI-hankkeessa kehitettyjen tulevaisuusohjauksen menetelmien käyttöönottoa, tukea ammattilaisia perehdyttämällä heitä näihin menetelmiin sekä edistää sukupuolisensitiivistä ryhmänohjausta hankkeessa mukana olevien nuorisotyön toimijoiden kanssa. (Creating positive future, FUTU 2020).

FUTU-hanketta edeltäneessä MOTIIVI-hankkeessa luotiin useita erilaisia ohjauksen sekä ryhmätoiminnan malleja, ja ne linkittyvät vahvasti juuri digitaaliseen ja tulevaisuusorientoituneeseen nuorten ohjaukseen. Esimerkiksi Motiivi-malli pyrkii tukemaan nuorta hahmottamaan omia voimavaroja ja mahdollisuuksia nyt-hetkessä, jotta nuori voisi nähdä oman positiivisen tulevaisuuden ja vaihtoehtoisia tapoja päästä siihen. Mallissa ideana on myös tukea nuoren vuorovaikutustaitoja ryhmässä sekä mahdollistaa sosiaalinen itsereflektio, joka voi avata uudenlaisia perspektiivejä. Siinä lähdetään kysymyksistä ”kuka minä olen/keitä me olemme?”, ”Mitä minä osaan/mitä me osaamme?” ja ”Mitä minä haluan oppia/mitä me haluamme oppia?” (Piekkari 2019: 25–42). Perustavaa tulevaisuussuuntautunutta Motiivi-mallia on sovellettu muun muassa maahanmuuttajataustaisten nuorten ohjauksessa yhdessä R3-järjestön kanssa, jolloin mallin käyttöön liitettiin kulttuurisensitiivistä ohjausta ja sen kehitystyötä sekä vahvempi yhdenvertaisuuden tavoite. Tässä mallin sovellutuksessa keskityttiin nuorten identiteetti työskentelyyn, joka toimii myös pohjana sosiaalipedagogiselle työlle, sekä mediatyöskentely, jossa nyt-hetken ja tulevaisuuden digitaalistuminen ja teknologian kehitys tunnustettiin liittäen se osaksi nuorten ohjausta (Vepsäläinen 2019: 42–47). Muita hankkeessa kehitettyjä malleja ovat Tuunaa tulevaisuutesi -malli, jossa on hyödynnetty digitaalisia ja pelillisiä mahdollisuuksia tulevaisuusohjauksen välineinä, Motiivi-mittari, jota olisi valmiina digitaalisena versiona mahdollista käyttää nuorten ohjaukseen nuoren itsearviointissa sekä ammattilaisten tulevaisuusohjauksen koulutuskokonaisuus.

MOTIIVI-hanke nojautui vahvasti juuri digitaalisten menetelmien kehittämiseen, ja FUTU-hankkeessa ideana on nyt kartoittaa näiden edellä mainittujen MOTIIVI-

menetelmien käyttöä sekä tukea ammattilaisia teknologiaa hyödyntävään ohjaukseen nuorten kohtaamistyössä. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sekä tutkimuksellista datan keräämistä nuorisotyön kentiltä että ammattilaisten aktiivista kouluttamista työpajatyylisen luentokokonaisuuksien avulla, joita on järjestetty tammikuusta 2021 alkaen. (Creating positive future, FUTU 2020). Itse opinnäytetyön tekijänä osallistuin pariin FUTU-hankkeen työpajaan, joista toisessa esittelin tämän opinnäytetyön aiheen sekä rekrytoin haastateltavia, ja toiseen osallistuin muuten tiedonkeruun ja ammatillisen kiinnostuksen siivittämänä.

7 Opinnäytetyön etiikka

Opinnäytetyön eettisyyttä ohjaavat useat erilaiset käytänteet. Esimerkiksi hyvän tieteellisen käytänteen mukaan tutkielman tulee noudattaa tiedeyhteisön arvoja, rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta kaikissa tutkimuksen vaiheissa suunnittelusta julkaisuun. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan on esimerkiksi viitattava tarvittaessa muiden tutkijoiden töihin, toimittava läpinäkyvästi rahoituksen ja yhteistyökumppanien suhteen, toimittava eettisesti kestävästi tiedonkeruun ja tutkimuslupien suhteen sekä oltava huolellinen sekä rehellinen aineiston tietosuoja suhteen. (Varantola ym. 2012: 6). Nämä hyvän tieteellisen käytänteen piirteet olen parhaani mukaan huomionnut tässä opinnäytetyössä muun muassa hankkimalla tarvittavat tutkimusluvut ja huomioimalla muiden tutkijoiden työt viittaamalla niihin asian mukaisesti. Aion myös valita haastatteluun ja sen nauhoittamiseen sopivat sovellukset tietosuoja huomioon ottaen.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on julkaissut myös spesifisti humanististen tieteiden tutkimukseen sovellettavan eettisen ohjeistuksen, jossa painotetaan tutkittavien yksilöiden ja yhteisöjen inhimillisiä oikeuksia, aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön koskemattomuutta, luonnon monimuotoisuuden kunnioitusta sekä näiden kaikkien edellä mainittujen tutkimuksesta aiheutuvien riskien ja haittojen minimoimista. (Kohonen, Kuula-Luumi & Spoof 2019). Tässä opinnäytetyössä tutkimukseen osallistuvien henkilöiden oikeudet on huomioitu esimerkiksi huomioimalla haastateltavien vapaaehtoisuus osallistumiseen sekä mahdollisuus vetäytyä tutkimuksesta niin halutessa. Haastateltaville ei sähköpostilla lähetetyissä haastattelukutsuissa mainittu tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta, koska haastateltavien ja minun (haastattelijan) välinen suhde huomioiden vapaaehtoisuus voidaan katsoa itsestäänselvyydeksi. Lisäksi kutsun

muotoilu on toteutettu niin, että siitä voidaan välillisesti ymmärtää osallistumisen vapaaehtoisuus. Haastateltaville ei myöskään tuotu erikseen ilmi haastatteluun osallistumisen keskeyttämisen mahdollisuudesta, koska jälleen haastateltavien ja minun (haastattelijan) välinen suhde antaa tähän luonnollisen mahdollisuuden, ja sen voidaan katsoa olevan selvää kaikille osapuolille ilman erillistä mainintaa. Haastateltavilla on mahdollisuus saada lisätietoa tutkimukseen liittyen, ja tämä on tuotu esille sähköpostilla lähetetyissä haastattelukutsuissa.

Henkilötietoja sisältävän tutkimusaineiston käsittelyä ohjaa kolme keskeistä periaatetta: suunnitelmallisuus, vastuullisuus ja lainmukaisuus. Henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia tietoja, josta yksittäinen yksityishenkilö on tunnistettavissa esimerkiksi nimi, työnantaja, asuinpaikka tai muu vastaava tieto. Henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan äsken mainitun tyyppisen tiedon keräämistä, säilyttämistä, luovuttamista, käyttämistä ja muokkaamista. (Kohonen, Kuula-Luumi & Spoofo 2019). Tässä opinnäytetyössä haastateltavien tietosuojaan pyrin huomioimaan suunnittelemalla haastattelun toteutuksen niin, että tutkimuksen kannalta tarpeettomia henkilötietoja kuten nimiä, organisaatioita, koulutustaustoja tai muita vastaavia henkilötietoja ei kerätä haastattelulla tapahtuvan tutkimuksellisen tiedonkeruun yhteydessä. Tiedon analysointivaiheessa haastateltavat eritellään toisistaan neutraaleilla tunnisteilla, joista ei käy ilmi haastateltavan mahdolliseen tunnistamiseen johtavia tietoja, ja samalla haastatteluissa kerätyt tunnistetiedot tuhotaan asianmukaisesti. Haastateltavia myös informoidaan tarkemmin henkilötietojen keräämiseen ja käsittelyyn liittyen ennen haastattelua ennakkokirjelmän muodossa. Kuitenkaan haastateltaville ei luvata täyttä tunnistamattomuutta pääasiassa pääkaupunkiseudulla toimivien nuorisotyön organisaatioiden verkostoituneisuuden ja määrällisen rajallisuuden takia. Tutkimusaineiston eli haastattelujen julkaisu ei tämän opinnäytetyön kohdalla ole tarpeellista, joten ne tuhotaan asianmukaisesti analysointivaiheen jälkeen. Haastateltavat ovat kuitenkin tietoisia valmiin opinnäytetyön julkisesta luonteesta ja tästä mainitaan heille erikseen ennakkokirjelmässä ennen haastattelua.

EU:n tietosuoja-asetuksessa tuodaan ilmi samat haastateltavien tietosuojaan liittyvät kestävätkä käytänteet, kuin tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksessa kuitenkin pienillä lisäyksillä. EU:n tietosuoja-asetuksessa painotetaan teknologiaan ja digitaalisiin ympäristöihin liittyvän tietosuojan merkitystä globalisoituvassa yhteiskunnassa. Asetuksessa painotetaan muun muassa rekisterinpitäjien vastuiden vahvistamista ja tarkentamista ja niiden valvontaa sekä luonnollisten henkilöiden tietoturvaan liittyvien riskien huomioimista digitalisaatioon ja globalisaatioon liittyen. (Euroopan parlamentin

ja neuvoston asetus 2016/679). EU:n tietosuoja-asetuksen sisältö on huomioitu tässä opinnäytetyössä kiinnittämällä erityistä tarkkuutta haastateltavien henkilötietojen oikeaoppiseen käsittelyyn ja huomioimalla opinnäytetyön julkinen luonne sen julkaisun jälkeen. Koska opinnäytetyö tullaan julkaisemaan kaikille myös globaalisti avoimessa tietokannassa, on henkilötietojen käsittelyyn ja tunnistamiseen minimoimiseen käytettävä erityistä huolellisuutta tietosuojariskien minimoimiseksi.

Näiden haastateltavien oikeuksiin ja tutkimuksen teknillisiin eettisiin huomioihin lisäyksenä olisi vielä mainittava tutkimuksen aiheen etiikasta. Koska tutkimusta tehdään pääasiassa nuorten ohjauksen kehittämiseksi, heidän hyvinvointinsa ja toimintakykynsä parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi, on tutkimusetiikassa huomioitava myös haastateltavien ohjauksen kohderyhmä. Tähän liittyen suurimman eettisen haasteen aiheuttaa syrjäytymisen käsitteen leimaavuus. Syrjäytyminen nähdään pääasiassa negatiivisena prosessina, jolloin käsitteen negatiivinen sävy saattaa leimata myös siihen yhdistettyjä yksilöitä ja näin aiheuttaa haittaa näille yksilöille ja yhteisöille. Vaikka tutkimuksen tarkoitus on puhtaan kehityslähtöinen sekä kollektiiviseen tasa-arvoon ja hyvinvointiin tähtäävä, on syrjäytymisen konteksti ja siihen liittyvät miellelyhtymät nostettava esille tutkimuksen etiikkaa arvioidessa. Tämä leimautumisen riski on huomioitu muun muassa haastateltavien tunnistamisen minimoimisena ja tietojen oikeaoppisen käsittelyn kautta, jolloin myös heidän ohjaamiensa nuorten yksityisyyden suoja on huomioitu. Myös nuorten ikäryhmä kaikessa laajuudessaan ja syrjäytymisen kontekstin yhdistäminen tähän ihmisryhmään nostaa esille eettisen haasteen. Tämä on huomioitu tutkimuskysymyksiä sekä haastattelun kysymyksiä suunnitellessa niin, että tutkimuksen yleinen olemus olisi mahdollisimman neutraali tai positiivissävytteinen.

8 Opinnäytetyön toteutus

8.1 Tutkimuksen tarve ja tutkimuskysymykset

Covid-19 pandemian vuoksi suurin osa nuorille suunnatuista matalan kynnyksen palveluista siirrettiin digitaalisiin kohtaamisen tiloihin vuoden 2020 aikana. Vaikka globalisaatio ja teknologian käytön yleistyminen yhteiskunnallisesti ovat olleet tulevaisuuden näkökentässä jo pitkään, muutos palveluissa on ollut suhteellisen hidasta. Kuitenkin pandemia nosti digitaalisten kohtaamisen tilojen tarpeen ja niiden käytön osaamisen tason esille rajusti ja hyvin lyhyessä ajassa. Sekä pandemian

kaltaisten muutosten ja niihin luonnollisesti liittyvän joustavuuden vaatimuksen, että globalisoitumisen ja yksilöiden mobilisoitumisen takia näen nuorten tukemisen ja syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta erityisen tärkeänä tutkia ja tarkentaa digitaalisissa tiloissa tapahtuvan nuorten kohtaamisen käytänteitä. Opinnäytetyön muodossa kerättyä informaatiota nuorten digitaalisen kohtaamistyön käytänteistä ja kehityskohdista sekä tulevaisuusohjauksesta voidaan hyödyntää joustavampien toimintatapojen saavuttamiseksi akuutisti vallitsevassa poikkeustilassa, sekä myöhemmin nuorisotyön yleisen kehittämisen tukemiseksi jakamalla ammatillista tietoa ja kehitysideoita yhteiseen käyttöön. Koska nuorten syrjäytyminen ja siihen liittyvät prosessit vaikuttavat vahvan negatiivisesti hyvinvointiin ja toimintakykyyn niin yksilön kuin myös yhteisöjen ja yhteiskunnan tasolla, tämän opinnäytetyön tärkein tavoite onkin kartoittaa nuorten digitaaliseen kohtaamistyöhön liittyviä käytänteitä heidän yksilöllisen hyvinvointinsa ja mielekkäämmän tulevaisuuden takaamiseksi sekä aktiivisempien yhteisöjen ja kansalaisyhteiskunnan kehittämiseksi.

Opinnäytetyön yleisenä teemana on siis kartoittaa pääkaupunkiseudulla toimivien nuorisotyötä tekevien kolmannen sektorin ammattilaisten näkökulmia nuorten tavoittamiseen ja ohjaamiseen liittyvistä käytänteistä digitaalisia ohjauksen tiloja hyödyntämällä, tarkastelemalla aihetta sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä ja yhdistämällä siihen tulevaisuusohjauksen näkökulmaa. Opinnäytetyön tarkoituksena ei ole kehittää varsinaisesti uusia menetelmiä tai työorientaatioita vaan ennemminkin kartoittaa sitä, millaisia käytänteitä eri toimijoilla on nyt käytössään ja miten ne onnistuvat vastaamaan erilaisissa elämäntilanteissa olevien nuorten nykyisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin. Kartoitan myös sitä, kuinka tunnettu nuorten ohjauksen näkökulma tai menetelmä tulevaisuusohjaus on tällä hetkellä, ja miten se mahdollisesti näkyy ammattilaisten tarjoamassa ja digitaalisissa tiloissa tapahtuvassa nuorten ohjauksessa. Näiden lisäksi koen sosiaalipedagogisen nuorisotyön tulevaisuuden kehittämisen kannalta oleelliseksi tuoda esille nuoria ohjaavien ammattilaisten näkemyksiä nuorten digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen kehityskohtia. Jaoin tutkimuksen aiheen kolmeen kokonaisuuteen: nuorten digitaalinen kohtaamistyö tällä hetkellä, nuorten tulevaisuusohjauksen käyttö digitaalisessa nuorisotyössä sekä digitaalisen nuorisotyön kehityskohdat. Näiden pohjalta muotoilin opinnäytetyön aiheen kolmen tutkimuskysymyksen muotoon:

- **Millaista digitaalinen tavoittaminen ja ohjaaminen on tällä hetkellä pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä?** Ohjaajien

kokemuksia nuorten tavoittamisesta ja ohjauksesta digitaalisissa ympäristöissä sekä kokemuksia tulevaisuuteen suuntautuvista digitaalisista työmenetelmistä nuorten kohtaamisessa ja ohjauksessa sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä.

- **Miten digitaalista teknologiaa hyödyntävä tulevaisuusohjaus näyttäytyy pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin digitaalisessa nuorisotyössä tällä hetkellä?** Tulevaisuusohjauksen tunnettavuus pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin digitaalisessa nuorten ohjauksessa ja ohjaajien kokemuksia digitaalisesta tulevaisuusohjauksesta sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä.
- **Kuinka nuorten digitaalista kohtaamista sekä tulevaisuuteen suuntautunutta digitaalista ohjausta voisi kehittää?** Positiivisten käytänteiden jakaminen eri organisaatioiden ammattilaisten kesken sekä ohjaajien näkemyksiä digitaalisen nuorten tavoittamisen ja ohjauksen kehittämiskohdista sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä.

Tiedonkeruu kohdistuu nuorisotyötä tekeviin ammattilaisiin, eli opinnäytetyössä hahmotellaan ammattilaisten näkemyksiä näihin kolmeen tutkimuskysymykseen liittyen. Ymmärrän, että esimerkiksi digitaalisen ohjauksen kehityskohtiin liittyen olisi kannattavampaa haastatella ammattilaisten lisäksi palveluja käyttäviä nuoria, mutta tiukkojen pandemiaan liittyvien rajoitusten sekä FUTU-hankkeen ammattilaisten koulutukseen ja ammatillisuuden kehittämiseen liittyvän tavoitteen takia päädyin kuitenkin hahmottelemaan vain nuoria ohjaavien ammattilaisten näkemyksiä aiheesta.

8.2 Aineistonkeruu

8.2.1 Tutkimusote

Kvalitatiivinen tutkimusote perustuu eksistentiaalis-fenomenologis-hermeneuttiseen tieteenfilosofiaan, ja sitä sovelletaan silloin kun halutaan tutkia luonnollisia tilanteita tai ollaan kiinnostuneita tapahtumien yksityiskohtaisista rakenteista ja yksittäisten toimijoiden merkitysrakenteista. (Metsämuuronen 2001: 14). Se sopii tähän tutkielmaan mielestäni hyvin, koska pyrin tuomaan esille haastateltavien kokemuksia nuorten tavoittamisesta ja ohjauksesta digitaalisissa ympäristöissä, eli tutkimuskysymyksen asettelun kuvailevuuden ja konkreettisten esimerkkien

vaatimuksen mukaisesti kvalitatiivinen laadullinen tutkimus soveltuu tähän kvantitatiivista paremmin. Viitekehyksenä (esim. Alasuutari 1999: 79) toimii sosiaalipedagoginen nuorisotyö ja tulevaisuusohjaus eli tutkimuskysymyksiä varten muotoillut haastattelukysymykset ja niiden avulla kerätyn aineiston analysoin sosiaalipedagogisen nuorisotyön sekä tulevaisuusohjauksen viitekehyksen näkökulmasta, jota käsittelin aiemmissa kappaleissa. Aineiston keräämisessä tärkeää on myös huomioida aineiston riittävyys. Optimaalinen tilanne olisi se, jossa aineiston keruu lopetetaan, kun uusi aineisto ei enää tuota uutta tietoa. Kuitenkin tarkkaa rajaa on mahdotonta määrittää ennen tiedon keruun aloittamista, joten on syytä aloittaa pienemmästä aineistosta ja siirtyä analysoimaan sitä, jonka jälkeen mahdollinen lisäaineiston tarve valottuu. (Mäkelä 1998: 52–53). Valitettavasti tämän laajuudessa tutkielmassa lisäaineiston hankkiminen on mahdotonta, joten olen arvioinut yhdessä opinnäytetyön ohjaajien kanssa sen, kuinka suuri aineisto kannattaa kerätä, jotta se vastaa tutkielman tarpeita, mutta samalla kuitenkin huomioi tutkielman laajuuden. Tarkoituksena on kerätä ja analysoida aineisto ja mahdollisesti tutkielman lopussa pohtia lisäaineiston tai jatkotutkimusten tarvetta.

8.2.2 Aineistonkeruunmenetelmä

Asiantuntijahaastattelun (esim. Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2010: 9–38) valitsin opinnäytetyöni aineistonkeruumenetelmäksi, koska tutkielman tarkoituksena on selvittää ammattilaisten näkemyksiä nuorten ohjauksesta digitaalisissa tiloissa, eli ammattilaisilla on tutkielman kannalta oleellista tietoa tutkittavasta tapahtumasta sekä tutkimuksen viitekehysellisestä ympäristöstä. Ylipäätään teemahaastattelu (esim. Metsämuuronen 2001: 41) menetelmänä soveltuu tutkielmaani ohjaajien kokemuksista digitaalisissa ympäristöissä tapahtuvasta tavoittamisesta ja ohjaamisesta, koska ohjaajien on näin mahdollista tarjota esimerkkejä konkreettisista ohjaamisen ja tavoittamisen orientaatioista, menetelmistä ja käytänteistä. Aihetta ei ole mahdollista myöskään testata objektiivisesti, koska ohjaus tapahtumana on pitkälti ohjaajan ja ohjattavan väliseen suhteeseen perustuva subjektiivinen kokonaisuus. Periaatteessa nuorten tavoittamisen ja ohjauksen käytänteitä voitaisiin mitata objektiivisesti esimerkiksi tavoitettujen nuorten lukumääriä laskemalla, mutta se ei vastaa kysymykseen ohjauksen ja tavoittamisen tavoista, jotka voidaan määrittellä abstrakteiksi ja osittain subjektiivisiksi käytänteiksi. Opinnäytetyön aineistonkeruu voidaan suorittaa puolistrukturoituna teemahaastatteluna tai strukturoimattomana

haastatteluna vähäisen vastaajamäärän ja kysymysten asettelun vuoksi. Nuorten ohjaus digitaalisissa ympäristöissä, nuorten tavoittaminen sekä tulevaisuusohjauksen menetelmät asettavat kehyksen sille, miten haastattelun kysymykset valikoidaan ja asetellaan. Kuitenkin puolistrukturoitu teemahaastattelu antaa haastateltaville tilaa vastata omista kokemuksista käsin luontevasti, jolloin pienen joukon kokemusten analysointi on rikkaampaa. Haastattelu asetelmana johtaa aina enemmän tai vähemmän haastateltavan puolelta nousevaan analyysiin haastattelun tarkoituksesta, mihin spesifimpään lopputulokseen haastattelijä kysymyksellään pyrkii tai siitä mikä on haastattelun kannalta oleellista tietoa. Nämä tulkinnat haastateltavien puolelta nousevat erityisen hyvin esille strukturoimattomassa haastattelussa, kun haastateltavalle annetaan mahdollisuus päättää millaista informaatiota hän haastattelijalle antaa tai jättää antamatta. (Alasuutari 1999: 149–150). Tämä on huomioitava haastattelukysymyksiä suunniteltaessa, jotta haastateltavalla on tarpeeksi selkeä käsitys esimerkiksi tutkielman viitekehyksestä. Kysymysten on oltava myös tarpeeksi tarkkoja, jotta niiden avulla kerätystä aineistosta saadaan mahdollisimman paljon informaatiota juuri tutkimuskysymyksiin liittyen.

8.2.3 Haastateltavien kriteerit ja määrä

Koska tässä opinnäytetyössä tarkoituksena on kartoittaa digitaalisissa ympäristöissä tapahtuvan nuorten kohtaamistyötä sosiaalipedagogisen nuorisotyön ja tulevaisuusohjauksen näkökulmista, olen asettanut muutamia kriteerejä haastateltavien valintaa koskien.

Haastateltavien tulee olla aktiivisesti digitaalista nuorten tavoittamista ja ohjausta tekeviä, tai vaihtoehtoisesti digitaalisissa ympäristöissä aiemmin nuoria ohjanneita ammattilaisia. Olen asettanut tämän valintaa ohjaavan kriteerin yksinkertaisesti, koska opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia ammattilaisten kokemuksia nuorten ohjauksen käytänteisiin liittyen digitaalisia ympäristöjä hyödyntäen, jolloin tällaista työtä ammatikseen tekevät ovat luonnollisesti paras valinta oleellisen tiedon keräämiseksi.

Haastateltavien koulutustaustan tulee olla sosiaalipedagoginen, yhteisöpedagoginen tai muu vastaava koulutus, koska näissä koulutuksissa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa osana sosiaalista ja yhteisöllistä toimintaa, joka taas toimii tämän opinnäytetyön viitekehyksenä. Vaihtoehtoisesti myös pitkäaikainen kokemus nuorisotyöstä ja sen sosiaalipedagogisista tavoitteista voi korvata pedagogisuutta

painottavan koulutuksen, koska ymmärrys pedagogisuuden sosiaalisesta ulottuvuudesta on tällöin yhtäläinen. Tämän haastateltavien valintaa ohjaavan kriteerin olen asettanut, koska haastateltavan ymmärrys opinnäytetyön viitekehystä antaa suurempaa ja monipuolisempaa tietoa tutkittavasta aiheesta sekä vähentää epäoleellisen informaation tuottamista haastattelutilanteessa.

Haastateltavilla tulee olla peruskäsitys tulevaisuushajauksesta ja sen orientaatioista. Yhteistyökumppanini FUTU-hankkeen viitekehystenä toimii nuorille suunnattu tulevaisuushajaus, joten aion ottaa tämän näkökulman esille myös tässä opinnäytetyössä. En ole rajannut tarkemmin sitä, miten peruskäsitys tässä määritellään, mutta olen esimerkiksi kutsuvaiheessa tarjonnut haastateltaville tarkentavaa tietoa siitä, mitä tulevaisuushajauksella tässä kontekstissa tarkoitetaan, jos he ovat sitä erikseen kysyneet.

Haastateltavien määräksi olen asettanut 5–6 ohjaajaa. Koska kyseessä on teemahaastattelu, jonka tarkoituksena on kartoittaa ammattilaisten kokemuksiin pohjautuvia käytänteitä ja orientaatioita, haastatteluissa kerättävä informaatio on itsessään suhteellisen monipuolista ja yleistettävää, jolloin suurempaa haastateltavien joukkoa ei välttämättä tarvita. Olen toki huomionut sen, kuinka pienestä haastateltavien joukosta 5–6 haastateltavassa on kyse, ja mikä sen, kuinka tämä vaikuttaa tutkielman yleistettävyyteen ja luotettavuuteen, mutta teemahaastattelusta saatavan informaation analysoinnin hitaus ja tämän opinnäytetyön laajuustaso huomioiden määrällisesti 5–6 ohjaajaa oletettavasti antavat tarvittavan informaation tutkielman onnistumiseksi.

Näiden kriteerien lisäksi etsin pääasiassa kolmannella sektorilla järjestöissä toimivia haastateltavia. Tämän epäsuoran rajauksen teen pääasiassa tutkimuslupa-asian perusteella, eli näen kolmannen sektorin nuorisotyössä ohjausta tekevien ammattilaisten haastateltavaksi saamisen tehokkaampana, yksinkertaisempana ja nopeampana, kuin esimerkiksi kuntasektorilla työskentelevien. Digitaalisissa ympäristöissä toimii myös verrattain monta kolmannen sektorin nuorisotyön toimijaa, joten tämä valintaa ohjaava rajaus ei liikaa yksipuolista haastateltavien joukkoa.

8.2.4 Haastateltavien kutsuminen haastatteluun

Tähän opinnäytetyöhön haen kriteerieni mukaisia haastateltavia lähestymällä eri nuorisotyötä digitaalisissa ympäristöissä tekeviä toimijoita

sähköpostitse. Yhteistyökumppanini FUTU-hankkeen henkilöstö on osaltaan auttanut minua kentälle verkostoitumisessa lähettämällä haastattelukutsuja sähköpostitse tuntemilleen toimijoille. Kutsujen lähettämisen jälkeen olen itsenäisesti pitänyt yhteyttä näihin toimijoihin ja antanut tarvittavia taustatietoja opinnäytetyöhön tai sen aiheeseen liittyen. Näiden lisäksi olen aktiivisesti lähettänyt haastattelukutsuja muille, pääasiassa pääkaupunkiseudulla toimiville, kolmannen sektorin nuorisotyötä tekeville tahoille, ja tarjonnut näille tarvittavia lisätietoja opinnäytetyöhön liittyen. Haastateltaville lähetetyt sähköpostikutsut ovat vapaamuotoisia, ja niissä on annettu perustiedot opinnäytetyöhön ja sen aiheeseen sekä yhteistyökumppaniin liittyen. Tämän lisäksi kutsuissa toivotaan osallistumista vedoten nuorisotyön tulevaisuuden kehittämiseen ja nuorten hyvinvoinnin parantamiseen.

8.2.5 Haastattelukysymykset

Nuorten tavoittaminen digitaalisia tiloja hyödyntämällä:

- Mitä digitaalisia tiloja / sovelluksia käytät tällä hetkellä nuorten tavoittamiseksi?
- Kuinka nuoret löytävät Teidät digitaalisissa ympäristöissä? Miten markkinointe toimintaanne nuorten tavoittamiseksi kuitenkin nuorten vapaaehtoisuutta kunnioittaen?
- Miten päädyitte käyttämään juuri näitä sovelluksia ja tiloja nuorten tavoittamiseen?
- Millaisia käytännön menetelmiä käytät juuri tällä hetkellä näissä digitaalisissa ympäristöissä nuorten tavoittamiseksi? Mitä konkreettista teet, jotta nuoret löytävät Teidät? Liittyykö tavoittamiseen tiettyjä prosesseja?
- Millaisia positiivisia puolia digitaalisiin, nykyisin käytössä oleviin ympäristöihin liittyy nuorten tavoittamisen kannalta? Mitä positiivisia piirteitä digitaalisiin ympäristöihin liittyy?
- Millaisia haasteita digitaalisiin, nykyisin käytössä oleviin ympäristöihin liittyy nuorten tavoittamisen kannalta? Mitä haastavia piirteitä liittyy digitaalisiin ympäristöihin?

- Kuinka nuorten digitaalista nykyisen kaltaista tavoittamista tulisi kehittää, jotta nuoret löytäisivät tarvitsemansa nuorisotyön palvelut?

Nuorten ohjaus digitaalisissa tiloissa:

- Millaisia digitaalisia sovelluksia tai tiloja käytätte nuorten kohtaamisessa ja ohjauksessa tällä hetkellä?
- Miten päädyitte käyttämään juuri näitä tiloja ja sovelluksia?
- Millaisia konkreettisia työmenetelmiä ja prosesseja käytätte nuorten digitaalisessa ohjauksessa ja kohtaamisessa tällä hetkellä?
- Millaisia positiivisia piirteitä nuorten ohjaukseen ja kohtaamiseen liittyy nykyisiä käytössänne olevia digitaalisia tiloja hyödynnettäessä?
- Millaisia haasteita nuorten ohjaukseen ja kohtaamiseen liittyy nykyisiä käytössänne olevia digitaalisia tiloja hyödynnettäessä?
- Kuinka digitaalisissa tiloissa tapahtuvaa nykyisen kaltaista nuorten kohtaamista ja ohjausta voisi mielestäsi kehittää, jotta se vastaisi mahdollisimman hyvin nuorten tarpeisiin?

Tulevaisuusohjaus:

- Onko tulevaisuusohjaus käsitteenä Teille ennestään tuttu? Tiedätekö mitä tulevaisuusohjaus työorientaationa tarkoittaa?
- Miten tulevaisuusohjaus näkyy nykyisten työmenetelmien ja prosessien valinnassa digitaalisissa tiloissa nuoria ohjatessa ja kohdatessa?

Tilojen suhde nuorten ja ammattilaisten tarpeisiin:

- Miten näet näiden käytössänne olevien digitaalisten menetelmien käytön tukevan nuorten syrjäytymisen ehkäisyä ja positiivista tulevaisuudenkuvaa? Vastaako nykyisen muotoinen digitaalinen ohjaus nuorten tarpeisiin?
- Toteutuvatko nuorisotyön sosiaalipedagogiset tavoitteet mielestäsi nykyisen kaltaisessa digitaalisessa kohtaamisessa ja ohjauksessa?
- Näiden kysymysten lisäksi esitän tarvittavia tarkentavia lisäkysymyksiä, jos haastateltava ei ymmärrä kysymystä tai kaipaa tarkennusta. Kuitenkin pyrin

olemaan kysymysten asetteluissa mahdollisimman tasapuolinen ja neutraali, välttämällä haastateltavan liiallista johdattelua.

8.2.6 Aikataulut ja haastattelutilanne

Haastattelut järjestetään pääasiassa toukokuun 2021 puolivälin jälkeen joko toukokuun loppuviikoilla tai kesäkuun puolella, haastateltavien aikatauluista riippuen. Tavoitteena olisi saada haastattelut valmiiksi kesäkuun puoliväliin mennessä, jonka jälkeen aloitan haastattelujen kautta kerätyn tiedon analysointiprosessin. Olen suunnitellut haastattelujen kestoksi noin 1–2 tuntia viitteellisesti haastateltavastakin riippuen. Haastattelun kesto tulee olemaan korkeintaan 2 tuntia, koska uskoisin liian pitkän haastattelun olevan uuvuttava haastateltavien osalta, jolloin myös oleellisen informaation keräämisen kannalta 2 tuntia toimii hyvänä ehdottomana ylärajana. Covid-19 aiheuttaman epävarman tilanteen vuoksi aion järjestää haastattelut digitaalisesti hyödyntämällä Microsoft Teams -palvelua, sen luotettavuuden ja tietoturvasuuden vuoksi. Alun perin vertailin digitaalisen ja kasvokkain tapahtuvan haastattelun toimivuuksia ja haasteita, mutta epävarman ja alati muuttuvan yhteiskunnallisen tilanteen vuoksi päädyin digitaalisesti etänä järjestettävään haastatteluun. Digitaalinen haastattelumuoto antaa myös joustavuutta haastateltaville aikataulullisesti ja sopii mielestäni hyvin tämän opinnäytetyön teema huomioiden. Koska tarkoituksena on tutkia nuorten ohjausta digitaalisesti, miksi ei järjestää myös tutkimukseen liittyvää haastattelua samoja metodeja hyödyntäen. Etänä tehtävien haastattelujen välineistöksi riittänee internetyhteydellä varustettu tietokone ja tarvittava laitteisto haastattelun nauhoitusta varten. Nauhoitusvälineistöksi sopii esimerkiksi puhelimissa sisäänrakennettuina olevat voice recorder -sovellukset tai videoneuvottelusovelluksissa olevat nauhoitusmahdollisuudet. Tietoturvaan liittyvän pohdinnan jälkeen päädyin käyttämään Teams-sovelluksen sisäistä nauhoitusta sekä oman henkilökohtaisen puhelimeni sisäistä Samsung voice recorderia. Molemmilla sovelluksilla nauhoitetut haastattelut tallennetaan Metropolia Ammattikorkeakoulun verkkolevylle tämän suhteellisen korkean tietoturvan vuoksi. Haastattelut nauhoitetaan mahdollisimman monipuolisen informaation siirtymisen takaamiseksi, ja nauhoitteet litteroidaan opinnäytetyön analysointivaiheessa sen jälkeen, kun kaikki haastattelut on suoritettu.

8.3 Analyysisuunnitelma

Tässä opinnäytetyössä aloitan varsinaisen haastatteluaineiston analyysin litteroimalla haastattelunauhat sekä luokittelemalla haastatteluista saadun datan koodaavasti jäsentämällä eli jakamalla käsittelemättömän litteroidun aineiston tarkempiin osiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006), mutta kuitenkin analysoimatta aineistoa tai vertaamatta sitä vielä tässä vaiheessa mihinkään. Aion jäsentää litteroitu data viiteen luokkaan, joita ovat

- Tavoittamiseen käytetyt sovellukset ja digitaaliset työmenetelmät
- Ohjaukseen käytetyt sovellukset ja digitaaliset työmenetelmät
- Digitaalinen tulevaisuusohjaus
- Digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen myönteiset näkökulmat
- Digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen kehityskohdat

Aion esitellä varsinaisesta litteroidusta aineistosta saadun luokitellun datan tulokset-kappaleessa yllä mainituin jaoin ja otsikoin lisäten loppuun vielä yhteenvedon tulosten kokonaisuuden selkeämmäksi hahmottamiseksi.

Samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien vertailu ja etsintä voi toimia tutkimustapoina seuraavassa haastatteluaineiston käsittelyn vaiheessa. Tutkija analysoi kerättyä aineistoa etsien siitä erilaisuuksia ja samankaltaisuuksia, verraten niitä aineistoon itseensä tai sen ulkopuolisiin havaintoihin tai teorioihin. (Mäkelä 1998: 44–45). Tässä opinnäytetyössä analysoin luokitellun ja tulokset-kappaleessa esitellyn tutkimusaineiston vertaamalla sitä opinnäytetyön alkuosassa esiteltyihin teorioihin ja sovellutuksiin. Aion muun muassa pohtia kuinka yhtenäisessä linjassa haastattelun tulokset ja aiempi tutkimus- ja teoriadata on keskenään. Koska vertailuasetelmaa ei voida välttämättä tarkasti määrittää suunnitteluvaiheessa, vaan kvalitatiivisessa tutkimuksessa suunnitelma joustaa prosessin aikana (Mäkelä 1998: 44–45), en ole vielä tässä vaiheessa asettanut tarkempaa asetelmaa keräämäni aineiston ja opinnäytetyön teoriapohjan välille. Luokitellusta aineistosta tehdään aineistokoosteet ja niiden avulla luokittelun teemoja arvioidaan ja mahdollisesti tarkennetaan. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvoori 2010: 9–38). Tässä opinnäytetyössä jaan luokitellun aineisto kolmeen koosteeseen, joina toimivat opinnäytetyön tutkimuskysymykset. Tavoitteena olisi haastatteluaineiston selkeä vastaaminen tutkimuskysymyksiin sekä sen linkittäminen vahvemmin opinnäytetyön viitekehykseen. Analyysissä tärkeää on niin sanottu aineiston kanssa keskustelu ja viimeisessä vaiheessa analysoitu aineisto

kootaan ja hahmotellaan laajemmassa kontekstissa (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2010: 9–38). Tässä opinnäytetyössä varsinaisen aineiston analyysin esittelen johtopäätökset-kappaleessa, jossa tarkastelen haastattelun tuloksia myös laajemmassa mikro- ja makrotason kontekstissa sekä samalla kiedon yhteen eri teoriapohjan osat tiiviiksi kokonaisuudeksi.

9 Tulokset

9.1 Tavoittamiseen käytetyt sovellukset

Kaikki haastatteluun osallistuneet ammattilaiset kertoivat viimeisen parin vuoden aikana käyttäneensä nuorten tavoittamiseen Instagram-kuvapalvelua, WhatsApp- viestisovellusta sekä Discord-keskustelualustaa. Lisäksi käytössä oli ollut yksittäisiä muita sovelluksia tai digitaalisia tavoittamisen tiloja kuten viestisovellus Snapchat, perinteinen sähköposti, videopuhelut mahdollistava sovellus Zoom sekä videopalvelu YouTube. Haastatellut ammattilaiset kertoivat käyttävänsä nuorten tavoittamiseen ja digitaalisesta toiminnasta markkinointiin myös muita kuin digitaalisia sovelluksia. Näitä olivat muun muassa digitaalista toimintaa mainostavat QR-koodilliset flyerit eli pienet paperimainokset, ”puskaradio”, organisaation omien toimintamahdollisuuksien mainostaminen jo jonkin muotoisessa toiminnassa mukana oleville nuorille sekä etsivää nuorisotyötä tekevä bussi. Parilla ammattilaisella oli myös kiinnostusta videopalvelu Tiktokin hyödyntämiseen nuorten tavoittamiseksi, mutta tätä ei ollut vielä otettu käyttöön. Nuoria tavoitettiin myös eri ammattilaisverkostojen kautta, ja näille yhteistyötahoille digitaalista toimintaa markkinoitiin pääasiassa Facebookin, Instagramin ja sähköpostin kautta. Eräällä organisaatiolla oli myös yhteydenottolomake omilla verkkosivuillaan, ja sillä mahdollistettiin nuoren yhteydenotto ammattilaisen suuntaan.

Instagramissa nuoria ja ammattilaisia tavoitettiin story-julkaisuja eli lyhyitä videoita sekä kuvan ja tekstiä sisältäviä feed-julkaisuja hyödyntäen. Näissä sisällöissä pyrittiin pääasiassa mainostamaan tulevia tapahtumia, ”fiilistelemään viikkoa” ja kehittämällä minikampanjoita eri aiheista, mutta osa haastatelluista ammattilaisista hyödynsi Instagram direct message -toimintoa myös nuorten kanssa suoraan kommunikointiin esimerkiksi vastaamalla nuorten kysymyksiin organisaation toimintaan liittyen. *WhatsApp* -sovellusta hyödynnettiin tavoittamalla jo aiemmassa toiminnassa mukana olleita nuoria tekstiviestimuodossa olevilla

mainoksilla jakamalla niitä aiemmassa toiminnassa muodostuneisiin keskusteluryhmiin sovelluksen sisällä. *Discordissa* yhteistyötahot jalkautuivat eri organisaation servereille ja toivat mukanaan omia asiakkaitaan. *Discordissa* hyödynnettiin myös avoimen olohuoneen toimintaa markkinoimalla organisaation tulevaa toimintaa siellä jo valmiiksi oleville kävijöille. Sekä *WhatsApp*-sovelluksessa että *Discordissa* ammattilaiset hyödynsivät valmista asiakasryhmää ”sanan levittämiseen” eli sovelluksissa tarkoituksena oli markkinoida toiminnasta niin, että kävijät voivat ”puskaradion” kautta siirtää tietoa eteenpäin, ja näin saada tavoitettua uusia nuoria. *Facebook*-palvelussa ammattilaiset markkinoivat toimintaa pääasiassa yhteistyöverkostoille, joihin kuuluvat muun muassa psykologit, erilaiset lastensuojelun palvelut sekä oppilashuolto. Myös *Facebookissa* tarkoituksena oli saada verkostojen kautta ”sana leviämään” ja uusia nuoria tutustumaan toimintaan. *Sähköpostia* hyödynnettiin uutiskirjeen jakamiseen, suoraan viestintään yhteistyötahoille ja toimintaan mukaan ilmoittautumiseen ja eräs organisaatio kertoi jakavansa *nettisivuillaan* linkkiä *Discord*-serverille sekä tapahtumakalenteria. Videopalvelu *YouTubea* käytettiin streamaukseen eli reaaliaikaisen videotapahtuman järjestämiseen, jossa nuorille ”tuotiin esille asioita” organisaation toiminnasta.

Haastateltujen ammattilaisten mukaan edellä mainitut digitaaliset tavoittamisen tilat ja menetelmät valikoituivat, koska nuoret käyttävät aktiivisesti juuri näitä sovelluksia, ja koska kohdennettu mainonta havaittiin tehokkaaksi tavoittamisen tavaksi. Useampi ammattilainen kertoo seuraavansa tavoitettujen nuorten määriä ja hyödyntävänsä näitä tilastoja sovellusten ja menetelmien valintaan, mutta yleisesti mainittiin vain kyky ”olla perillä siitä, missä kohderyhmä liikkuu”.

9.2 Ohjaukseen käytetyt sovellukset

Parin edellisen vuoden aikana haastatellut ammattilaiset käyttivät erilaisia digitaalisia tiloja hyvin monimuotoisesti. Yksilölliseen ohjaukseen käytettiin eniten *WhatsApp*-videopuhelua, *Zoom*-videopuhelua sekä *Microsoft Teams*-videopuhelua. Suljettujen tai rajattujen ryhmien ohjaukseen käytössä olivat *Zoom* ja *Teams*. Avoimeen toimintaan käytössä oli *Discord*. Muita, hieman vähemmän käytettyjä digitaalisia tiloja olivat *Snapchat*, *Doxy* eli terapeuttienkin käyttämä suojattu videoyhteys, *Google Hangouts*, nimeltä mainitsematon piirrä ja arvaa -alusta, *Instagram* sekä *YouTube*. Yhdellä organisaatiolla ollut myös kokeilussa *Gather Town* -niminen pelillinen sovellus. Kyseisessä sovelluksessa käyttäjä liikkuu

virtuaalitodellisuudessa, ja toisen henkilön hahmon kohdatessaan käyttäjän ja toisen henkilön web-kamerat aukeavat mahdollistaen digitaalisen kasvokkaisen kohtaamisen käyttäjien välillä. Sovelluksen käyttö kuitenkin lopetettiin, kun huomattiin, ettei se sopinut käyttötarkoitukseensa.

Zoomissa ja Teamsissa toiminta on ollut pääasiassa temaattista keskustelua suljetussa tai avoimessa ryhmässä, ja mukana on ollut myös ammattilaisen ohjaamaa keskustelua. Eräällä organisaatiolla Zoom-tapaamisissa keskustelun lisäksi itsenäinen toiminnallinen osuus esimerkiksi piirtäminen, kirjoittaminen, lehtien leikkaus ja muut taidelähtöiset menetelmät keskustelun tukena. Yksilötapaamisissa Zoomia ja Teamsia on käytetty yksilölliseen ohjaukseen ja neuvontaan. Näitä sovelluksia on käytetty myös pitkäjänteisempään yksilötyöhön ja ”asioiden selvittelyyn”, mutta niiden rinnalla ei ole hyödynnetty muita digitaalisia menetelmiä kuin nimeltä mainitsematon piirrä ja arvaa -sovellus. *Discordia* hyödynnettiin ryhmämuotoiseen ohjaukseen sekä ”avoimen olohuoneen” toimintaan, jossa vuorovaikutus on vapaata, mutta kuitenkin jossain määrin ammattilaisen fasilitoimaa chat-keskustelua. *Discordia* hyödynnettiin myös teemailtojen järjestämiseen, joissa yhteistyöverkostot jalkautuvat kohtaamaan ja ohjaamaan nuoria eri organisaatioiden Discord-serveille. Erään organisaation *Discordissa* on ollut muun muassa seksuaalivahvojen sekä asumisen ja sosiaalietuuksien kanssa neuvovan vierailevan ammattilaisen teemaillat. *Discordissa* ohjausta kuvailtiin saman tyyppiseksi kuin kasvokkain tapahtuva ohjaus. Esimerkiksi ohjaus on nuorista lähtevää, kunnioittavaa ja vuorovaikutuksellista sekä tarvittaessa rajaavaa ja vuorovaikutusta ohjaavaa. *YouTubea* käytettiin streamin järjestämiseen ja katsojilla oli mahdollisuus vuorovaikutukseen chatin avulla. *Snapchatin*, *Google Hangouts* -sovelluksen tai *Instagramin* kohdalla ammattilaiset eivät eritelleet erityisiä työmenetelmiä tai prosesseja.

Yleisesti haastatellut ammattilaiset kuvailivat digitaalisen kohtaamisen ja ohjauksen periaatteiksi ”luoda foorumi, jossa nuoret voivat vaikuttaa isoihin ja pieniin asioihin”, vapaan yhteisöön liittymisen mahdollistamisen, nuorista lähtevän kohtaamisen, luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luomisen ja ylläpitämisen sekä merkityksellisten kohtaamisten ja ihmissuhteiden mahdollistamisen.

9.3 Digitaalinen tulevaisuusohjaus

Yhdellekään haastatelluista tulevaisuusohjaus ei ollut terminä kovinkaan tuttu, mutta jokainen tunnisti omassa kohtaamistyössään siihen liittyviä elementtejä ja teemoja. Useampi ammattilainen kertoi oman organisaation toiminnan olevan jollain tasolla tulevaisuuteen fokusoivaa. Toiveiden ja arvojen hahmottelu tulevaisuusohjauksen teemana näkyi konkreettisesti ainakin yhdessä organisaatiossa luovina menetelminä digitaalisissa tiloissa tapahtuvan ohjauksen rinnalla, mutta käytössä ei ollut varsinaisesti digitaalisia työkaluja luovien menetelmien toteuttamiseksi. Haastateltava nosti esille piirtämisen ja kirjoittamisen, mutta mainitsi, että nelmakarttojen tekeminen on haastavaa, jos nuorella ei ole välineitä saatavilla. Tulevaisuuteen liittyvien haasteiden kanssa työskentely näkyi ainakin yhden organisaation ammattilaisen ohjaustyössä pitkäjänteisenä keskustelutukena nuoren näköalattomuuteen ja epävarmuuteen vastaamalla. Konkreettisesti tämä tarkoitti esimerkiksi digitaalisten sovellusten hyödyntämistä videopuhelun muodossa sekä nuoren opastamista CV:n teossa Word-ohjelmalla. Yksi ammattilaisista nosti esille haasteeksi myös nuorten syrjäytymisen ja merkityksellisten kontaktien puutteen, joihin digitaalisen nuorisotyön keinoin pyrittiin vaikuttamaan tarjoamalla digitaalisia kohtaamisen tiloja. Esimerkiksi toivottomuus omiin vaikutusmahdollisuuksiin liittyen, yleinen epävarmuus tulevaisuudesta sekä arjen toimintakyvyn ylläpitämistä pyrittiin tukemaan erilaisilla, Zoomin kautta järjestetyillä ryhmillä sekä Discord-serveillä tapahtuvan vapaan kohtaamisen ja temaattisen keskustelun keinoin. Myös ohjauksellista neuvontaa arjen kysymyksiin tarjottiin Discord-serveillä, ja tämän voidaan osittain katsoa olevan nuorten tulevaisuusorientoitunutta ohjausta. Useampi haastatelluista ammattilaisista nosti esille tulevaisuusohjaukseen linkittyvän vuorovaikutuksen ja yhteisön teeman. Netissä tapahtuvan vuorovaikutuksen nähtiin eroavan suuresti niin sanotusta ”normaalista vuorovaikutuksesta”, ja esimerkiksi Discordissa tapahtuvan ohjauksen yksi jatkuvista teemoista oli ”säntillinen ja hyväksyttävä tapa keskustella” eli nuoria pyrittiin ohjaamaan myös chat-keskusteluissa kohti kunnioittavaa ja hedelmällistä kommunikaatiota. Tulevaisuusohjausta voisi olla myös eräässä organisaatiossa tapahtuva nuorten palveluohjaus ja tarpeiden kartoittaminen muihin palveluihin siirtymistä varten.

9.4 Digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen myönteiset näkökulmat

Lähes kaikki haastatellut ammattilaiset kokivat nuorten digitaalisen tavoittamisen myönteiseksi saavutettavuuden ja esteettömyyden vuoksi. Digitaaliset tilat toiminnan ympäristöinä nähtiin helppona, nopeana sekä sijainnista ja toimintakyvystä riippumattomana, varsinkin silloin kun käytössä on älypuhelimilla toimivat sovellukset, kuten Discord ja Zoom. Digitaalista tavoittamista kuvailtiin myös ajantasaisempana, kiinni hetkessä olevana ja sisällöllisesti monipuolisena. Yksi ammattilaisista kuvaili Instagramissa omalla kuvalla jaetun sisällön luovan luottamusta nuorissa. Jalkautuva nuorisotyö ja verkostoyhteistyö koettiin myös sujuvammiksi digitaalisten tilojen ja sovellusten myötä. Kaksi ammattilaista nosti esille kotona ja netissä aikaansa viettävien nuorten tavoittamisen olevan luontevaa nettiä hyödyntäen, ja digitaalisten tavoittamisen tilojen ja sovellusten myötä myös fyysiseen toimintaan on saatu mukaan nuoria, joita ei muuten olisi tavoitettu lainkaan.

Myös kohtaamiseen ja ohjaukseen liittyen nostettiin esille samanlaisia myönteisiä näkökulmia kuin tavoittamiseen liittyen. Ryhmään osallistuminen ei vaadi tiettyä sijaintia tai toimintakykyä, ja esimerkiksi unohtunut tapaaminen ei sulje pois mahdollisuutta osallistua. Myös yksilöneuvonta on koettu tehokkaaksi digitaalisia sovelluksia hyödyntäen. Lähes jokainen haastateltu ammattilainen nosti esille myös erilaisen vuorovaikutuksen mahdollisuudet. Osalle nuorista kommunikaatio anonyymisti kirjoittamalla on luontevampaa, kuin fyysinen kohtaaminen ja esimerkiksi Discord voi tällöin tarjota toimintakykyä ja muihin liittymistä tukevan työkalun. Osalle nuorista luottamuksellisten asioiden käsittely ammattilaisen kanssa on helpompaa digitaalisesti, kuin fyysisesti kohtaamalla, koska itseilmaisun haasteet eivät tule niin selvästi esille ja anonyymius luo turvaa. Yksi ammattilaisista mainitsi myös oman tilan rajaamisen olevan helpompaa digitaalisissa tiloissa, ja mahdollisuuden seurata keskustelua osallistumatta itse siihen aktiivisesti. Ammattilaisen ohjauksen näkökulmasta digitaaliset sovellukset ”laittavat aivot uudelle ajattelulle”. Digitaaliset tilat ja sovellukset koettiin inspiroivina, joustavina ja monipuolisina tapoina tehdä nuorten kohtaamis- ja ohjaustyötä.

9.5 Digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen kehityskohdat

Nuorten tavoittaminen digitaalisesti nähtiin myös haastavana. Suurimmat kehityksen kohdat, joita haastatellut ottivat esille, liittyivät resursointiin ja resurssien

kohdentamiseen. Eräässä organisaatiossa suunniteltiin Tiktokin ja Snapchatin käyttöön ottamista, mutta ammattilaiset olivat huolissaan muun muassa ajan resursoinnista. Esimerkiksi 30 sekunnin videoon voi mennä 30-60min työaikaa, ja kiinnostava sekä johdonmukaisen sisällön tuottaminen vaatii erilaisia resursseja kuten aikaa ja ammattilaisen työpanosta. Aika resursseja koettiin menevän sisällön tuotannon lisäksi myös reagointiin, jonka on digitaalisissa sovelluksissa oltava hyvin nopeaa ja esimerkiksi reagointinopeuden vaatimus oli ainakin yhdessä organisaatiossa syy siihen, miksi Snapchatia ei ollut vielä otettu käyttöön nuorten tavoittamiseksi. Kehityskohdaksi nostettiin digitaaliseen työhön menevien resurssien hahmottaminen ja niiden järkevä kohdentaminen, jotta työtä ei tarvitsisi tehdä "sivubisneksenä". Ammattilaisten työtä ohjaavien resurssien lisäksi nuorten valmiudet ja mahdollisuudet digitaalisten sovellusten käyttöön koettiin rajoittavana tavoittamisen kannalta. Esimerkiksi nuoren keskittymisvaikeudet tekstimuotoiseen vuorovaikutukseen liittyen sekä sopivan välineistön puuttuminen tai käytön osaamisen puutteet nähtiin ammattilaisten silmin suurena haasteena. Resurssien kohdentamisen lisäksi kehityskohdaksi nostettiin esteettömyyden ja saavutettavuuden kehittäminen esimerkiksi keskittämällä markkinointi sovelluksiin, jotka ovat helppokäyttöisiä ja toimivat vaikkapa älypuhelimella, minkä koettiin parantavan saavutettavuutta.

Tavoittamistakin enemmän haastatellut ammattilaiset tunnustivat itse ohjaukseen ja kohtaamiseen liittyviä haasteita ja kehityskohtia. Useampi ammattilainen nosti esille anonyymiuden, pelkkään tekstiin pohjautuvan kommunikaation, turvallisuuden ja teknologian toimimattomuuden haasteet. Kun toiminta on avointa, esimerkiksi Discord-serverillä tapahtuvaa ja käyttäjät toimivat anonyymisti, eli nimimerkillä, on ammattilaisen haastavaa rajata käyttäjäkuntaa kohderyhmän mukaiseksi. Esimerkiksi alaikäisten ohjaaminen heille suunnattuihin palveluihin täysi-ikäisille nuorille tarkoitetuilta servereilä sekä aikuisten rajaaminen pois alaikäisille suunnatuista nuorisotyön digitaalisista palveluista on työlästä silloin, kun nuoret toimivat anonyymisti. Myös anonyymiuteen liittyvä turvallisuusuhka sekä epäasiallinen käytös kuten "trollaus" ja epäasialliset kommentit nähtiin haasteena, koska käytössä olevia digitaalisia tiloja ei ole suunniteltu ammatillista ohjausta ja rajaamista silmällä pitäen. Turvallisuuteen liittyvää huolta nostettiin esille myös suljettuihin ja rajattuihin ryhmiin liittyen. Vaikka nuori olisi tunnistettavissa, raskaiden keskustelujen jälkeen "kopin ottaminen" nuoresta ja tämän tunnetilojen aistiminen koettiin haastaviksi digitaalisia tiloja hyödynnettäessä. Tekstipohjainen, mutta myös videoyhteydellä tapahtuva vuorovaikutus ja kohtaaminen nostettiin esille usean ammattilaisen toimesta, ja pääasiassa ammattilaiset kokivat digitaalisen kommunikaation jättävän pois

vuorovaikutukselle merkityksellisiä, non-verbaalisia viestejä kuten ilmeitä, äänenpainoja, eleitä ja muuta kehollisia viestejä. Myös emoji- eli hymiöiden käyttöön nähtiin liittyvän paljon väärinkäsitysten riskejä ja nopeatempoiseen chat-keskusteluun nähtiin liittyvän useita aktiivisesti mukaan liittymisen ja luetun ymmärtämisen haasteita. Useamman ammattilaisten esiin nostamat tekniset haasteet olivat myös yksi yleisimmistä kehityskohdista ohjaukseen ja kohtaamiseen liittyen. Pääasiassa teknologian toimimattomuus tai välineiden puute, sekä nuorten valmiudet käyttää digitaalisia teknologioita nähtiin haasteena digitaaliselle ohjaus- ja kohtaamistyölle. Suosituimpia ohjaukseen ja kohtaamiseen liittyviä kehitysehdotuksia olivatkin resursointi ja ammatillinen työnjako niin, että digitaalista työtä tekisivät ne ammattilaiset ketkä ovat siitä kiinnostuneita tai kenellä on valmiuksia siihen. Usean haastatellun ammattilaisen mielestä digitaalisuuteen liittyvät mahdollisuudet kohtaamisen tilan lisäksi tulisi nähdä kattavammin ja niitä tulisi laajemmin hyödyntää nuorten kanssa työskentelyssä. Kaksi ammattilaista otti esille muun muassa pelillisyyden hyödyntämisen laajemmin nuorten kanssa työskentelyssä. Yleisesti useampi haastatelluista otti esille ammattilaisten välisen verkostoyhteistyön ja kommunikaation tärkeyden. Esimerkiksi hyvien toimintatapojen ja ideoiden jakaminen verkostoissa sekä jonkinlaisen työnjaon järjestäminen nuorille suunnattuja palveluita suunniteltaessa nähtiin tärkeinä kehityskohtina tulevaisuuden toimivampaa digitaalista nuorisotyötä ajatellen.

Lisäksi tavoittamiseen ja ohjaukseen liittyen suuren kuvan hahmottaminen ja nuorten osallistaminen, nuorten käyttämällä alustoilla toimiminen ja ajan tasalla pysyminen sekä digitaalisuuden ja live-toiminnan rinnakkaisuus nähtiin tärkeinä suurempina kokonaisuuksina. Kaksi haastatelluista nosti esille sen, kuinka tärkeää on tehdä toiminnasta vakiintuneempaa ja johdonmukaista, jolloin nuorten tavoittaminen ja ohjaaminen toimivat järkevämmiin. Nuorten osallistaminen digitaalisen toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen nostettiin tärkeiksi kehityskohdiksi usean haastatellun toimesta ja esimerkiksi yhden ammattilaisen mukaan saksassa oli kokeiltu täysin digitaalisia peliturnauksia nuorten ja nuorisotyön yhdessä järjestämänä, ja tämän tyyppistä toimintaa toivottiin myös Suomeen. Lopuksi useampi haastateltu nosti esille fyysisen nuorisotyön ja digitaalisen toiminnan yhteensovittamisen tärkeyden. Koettiin, että nämä eivät sulje toisiaan pois tai ”kilpaile keskenään” vaan digitaalisia tiloja ja sovelluksia tulisi yhdistää live-toiminnan kanssa, esimerkiksi hyödyntämällä laajemmin digitaalisia sovelluksia fyysisen toiminnan yhteydessä tai järjestämällä osa ryhmistä ja yksilötapaamisista digitaalisesti. Haastateltujen mielestä ajatus siitä, että ”on mentävä sinne missä nuoret on” ja että ”nuori määrittää miten haluaa tulla kohdatuksi” tulisi määrittää sitä millaisissa tiloissa ja millä välineillä tai

sovelluksilla nuoria tavoitetaan ja kohdataan, eli nuorten osallistaminen nousi esille myös tässä kontekstissa.

9.6 Tulosten yhteenveto

Pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä digitaalinen tavoittaminen ja nuorten varsinainen kohtaaminen tapahtuu siis pääasiassa nuorten käyttämissä sosiaalisen median palveluissa kuten Instagram, YouTube, Snapchat ja Discord. Lisäksi tavoittamiseen ja kohtamiseen oli käytössä muita viestintään ja kommunikaatioon tarkoitettuja sovelluksia kuten WhatsApp, Teams, Google Hangouts, Zoom ja joissain tapauksissa Facebook. Nuoria tavoitettiin myös ammattilaisverkostojen kautta informoimalla verkostoja muun muassa sähköpostin ja Facebookin kautta. Nuorten tavoittamiseksi ammattilaiset hyödynsivät sosiaalisen median sovelluksia luomalla erilaisia sisältöjä kuvista ja teksteistä lyhyisiin videoihin. Nuorten kohtaamistyössä eri sovelluksia hyödynnettiin nuorten kanssa suoraan viestintään, neuvontatyöhön, yhteisölliseen keskusteluun, tukiryhmien järjestämiseen sekä stream-tapahtuman järjestämiseen. Digitaalista teknologiaa hyödynnettiin myös toiminnasta tiedottamiseen ja eräässä organisaatiossa myös digitaalisia palveluita markkinoitiin fyysisiä flyereitä jakamalla. Suurimmassa osassa organisaatioita digitaalisia teknologioita ei juurikaan hyödynnetty ohjauksen tukena esimerkiksi pelillisyyden muodossa, vaan teknologioita hyödynnettiin pääasiassa pelkästään vuorovaikutuksen välineenä.

Tulevaisuusohjaus ei ollut terminä kovinkaan tuttu haastatelluille ammattilaisille, mutta tulevaisuusohjauksen erinäisiä аспекteja ja tulevaisuudellista kontekstia ilmenettiin kaikissa organisaatioissa. Tulevaisuusohjaukselliset elementit tulivat esille esimerkiksi CV:n tekemisenä yhdessä nuoren kanssa, Word-sovelluksen käytön harjoitteluna, omien vaikutusmahdollisuuksien huomaamisen ja osallisuuden sekä yhteisöllisyyden tukemisena. Myös erilaisia Zoomissa ja Teamsissa toimivia ryhmiä järjestämällä organisaatiot tukivat nuorten tulevaisuuden kuvia ja näkemyksiä tukemalla nuorten toimintakykyä tässä ajassa.

Haastatellut ammattilaiset nostivat esille useita kehityskohtia digitaaliseen nuorten tavoittamiseen ja kohtamiseen liittyen. Merkittävimmäksi kehityskohdaksi nostettiin erilaiset resurssit ja niiden kohdentaminen. Esimerkiksi ammattilaiset nostivat esille aikaresurssien puutteen ja toisaalta myös taloudellisten resurssien

kohdentamisen. Ammatillaiset toivoivat, että tulevaisuudessa pystyttäisiin näkemään sekä se kuinka tärkeää digitaaliseen nuorisotyöhön resurssien kohdentaminen on, koska digitaalisella työllä pystytään tavoittamaan niitäkin nuoria, joita perinteinen nuorisotyö ei tavoita. Toisaalta ammatillaiset toivoivat myös lisää ymmärrystä siitä, että digitaalinen sisältöjen tuottaminen vie aikaa, eikä sitä voi tehdä pelkästään perinteisen kohtaamistyön ohessa. Resurssien lisäksi haastatellut ammatillaiset nostivat esille muita haasteita digitaaliseen tavoittamiseen ja kohtaamiseen liittyen. Esimerkiksi saavutettavuuden haasteet, nuorten haasteet tekstipohjaisessa kommunikaatiossa sekä etänä tapahtuvan vuorovaikutuksen vajavaisuus kokonaisvaltaiseen kommunikaatioon liittyen nostettiin esille tekijöinä, jonka kautta tulevaisuuden digitaalista nuorisotyötä tulisi kehittää. Eräs ammatillainen nostikin esille näkökulman, jonka mukaan kaikista tukevinta ja nuorten tarpeisiin eniten vastaavaa työtä olisi sellainen, missä yhdistettäisiin luontevasti ja luovasti digitaalisen teknologian mahdollisuuksia kasvokkain tapahtuvaan nuorten kohtaamistyöhön. Haastatellut ammatillaiset nostivat myös esille myönteisiä näkökulmia tämänhetkiseen digitaaliseen tavoittamiseen ja kohtaamiseen. Esimerkiksi saavutettavuus, helppous, nopeus, joustavuus, luontevuus ja uusien mahdollisuuksien herättämä inspiaraatio nähtiin myönteisinä mahdollisuuksina, joita ammatillaiset voisivat mahdollisesti hyödyntää, jos digitaalista nuorisotyötä päätetään hyödyntää laajemmin osana perinteisemmän nuorisotyön kokonaisuuksia.

10 Johtopäätökset

10.1 Digitaalisuus pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä

Nuorten tavoittamisen kannalta käytössä olevat sovellukset ja työtavat kulkevat suurimmaksi osaksi samaa linjaa tilastokeskuksen selvitysten (2020) sekä Granholmin tutkimuksen (2016: 85-101) kanssa. Tilastokeskuksen mukaan nuorista 16–24 vuotiaista suomalaisista 98 % ja 25–34 vuotiaista nuorista aikuisista 97 % käyttää internetiä useita kertoja päivässä (Tilastokeskus – Internetin käyttö ja käytön useus 2020). Tämä tukee ylipäätään nuorisotyön digitalisaation kannattavuutta ja ammatillaisten näkemystä digitaalisten teknologioiden yhdistämisestä perinteisempään nuorisotyöhön. Tilastojen (2020) valossa myös resurssien kohdentaminen digitaaliseen tavoittamiseen ja kohtaamistyöhön vaikuttaisi kannattavalta. Tilastokeskuksen (2020) mukaan nuoret ja nuoret aikuiset käyttävät

digitaalisista laitteista eniten älypuhelimia sekä tietokonetta, ja näillä laitteilla 16-24-vuotiaat nuoret kuuntelevat musiikkia, käyttävät erilaisia videopalveluita ja kommunikoivat sähköpostilla tai erilaisia pikaviestipalveluita hyödyntäen. 25–34-vuotiaat nuoret aikuiset taas käyttävät kyseisiä laitteita henkilökohtaisen talouden hoitoon, lehtien lukemiseen, videopalveluihin sekä kommunikointiin sähköpostilla ja pikaviestipalveluita hyödyntäen. (Tilastokeskus – Internetin käyttötarkoitusten yleisyys 2020). Granholmin tutkimuksessa (2016: 85–101) haastatellut nuoret nostivat esille käyttävänsä digitaalisia teknologioita ja sovelluksia pääasiassa musiikin kuunteluun, elokuvien, valokuvien ja videoiden katseluun sekä erilaisten pelien pelaamiseen. Näiden tutkimusten ja selvitysten valossa pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyö vaikuttaisi hyödyntävän laajasti juuri nuorten käyttämiä palveluita.

Esimerkiksi ammattilaisten haastattelussa mainitsevat

sovellukset Instagram, Snapchat, YouTube, Discord ja WhatsApp voidaan asettaa pikaviestipalveluiden sekä video- ja kuvapalveluiden kategorian alle.

Toisaalta ammattilaistenkin mainitsema videosovellus Tiktokin käyttöön ottaminen sekä yleisesti muiden videosovellusten kuten YouTube laajempi hyödyntäminen voisi tehostaa nuorten tavoittamista ja näin mahdollistaa nuorisotyön tarjoama tuki yhä useammalle nuorelle. Myös tilastoissa (2020) ja Granholmin tutkimuksessa (2016: 85–101) esille noussut musiikin kuuntelun yleisyys on trendi, jota ei vielä tarpeeksi hyödynnetä haastatteluissa esille tulleiden tavoittamiseen käytettävien sovellusten ja tapojen näkökulmasta. Tulevaisuudessa esimerkiksi erilaiset informoivat podcastit tai nuorisotyön palveluiden markkinointi erilaisissa musiikin kuunteluun suunnitelluissa sovelluksissa, kuten Spotifyssa, voisi olla mielenkiintoinen tapa lähestyä digitaalista nuorisotyötä tulevaisuudessa. Myös ammattilaisten esille nostama nuorten toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen osallistamisen lisääminen voisi tapahtua vaikkapa nuorten oman podcastin muodossa, jolloin nuorisotyön teorioissakin mainittu nuorten yhteisöllisyys ja sosiaalipedagoginen vertaistuellinen aspekti toteutuisivat uudella ja luovalla tavalla.

Sosiaalipedagogisen digitaalisen nuorisotyön teoreettisen viitekehyksen näkökulmasta haastateltujen ammattilaisten ohjaus- ja kohtaamistyössä käytössä olevat sovellukset ja niiden käyttötavat osittain kulkevat samassa linjassa digitaalisen nuorisotyön teoriassa esiteltujen sovellutusten kanssa, mutta yllättävän vähän. Erilaiset Zoomia ja Teamsia hyödyntävät ryhmät sekä yksilöohjaus toki tukevat sosiaalipedagogisen nuorisotyön sosialisointia, personalisointia, integraation ja toisaalta emansipaation teemoja (Nivala & Ryyänen 2019; Hämäläinen 2003: 69–80), ja ammattilaisten nimeämät yhteisölliset ryhmät ovat kyllä sisällöllisesti nuorisotyön

tavoitteiden mukaisia, mutta niissä ei ole juurikaan hyödynnetty teoreettisessa hahmottelussani mainittuja, hyvinkin laajoja digitaalisia mahdollisuuksia kuten pelillisyyttä, digitaalisia simulaatioita kuten Get a life, suunnittelutyökaluja kuten Noodi tai luovia menetelmiä kuten kuvalliset tai kirjalliset digitaaliset sovellukset. Nuorten osallistamisen ja yksilöllisen toimijuuden näkökulmasta (Nivala & Ryyänen 2019; Hämäläinen 2003: 69-80) erilaisia digitaalisia sovellutuksia voisi hyödyntää enemmän, jotta digitaalisista teknologioista ei tule pelkästään kommunikaation välineitä (esim. Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019: 59-68) ja toisaalta, jotta digitaalisuus ei kapeudu pelkästään itseisarvokkaimmalle tasolle, jolloin siitä ei ole juurikaan hyötyä sosiaalipedagogisen nuorisotyön ydinajatuksen ja tavoitteiden (Cooper 2018; Nivala & Ryyänen 2019; Hämäläinen 2007: 169-196; Nuorisolaki 2016/1285) näkökulmasta. Kuitenkin parissa organisaatiossa käytössä ollut Discord ja sen sisältöjen hyödyntäminen ilmensi mielestäni erityisen hyvin sosiaalipedagogisen nuorisotyön kasvatuksellista, suojelullista ja sosiaalisia haasteita ehkäisevää ydintä (Székely & Nagy 2011: 2186–2197). Haastattelussa ammattilaiset kertoivat, että Discordia on hyödynnetty neuvontatyöhön sekä yhteisölliseen ohjaus- ja osallisuustyöhön nuorten kanssa, ja sovellukset saavutettavuus ja matalakynnyksisyys vastaa suhteellisen hyvin digitaalisen nuorisotyön tarpeisiin. Itse näkisin, että esimerkiksi monesti haasteena nähty anonyymius voi osiltaan vaikuttaa myös nuoren kohtaamiseen itsessään arvokkaana yksilönä juuri siinä hetkessä ja elämäntilanteessa, mikä on tärkeä osa vuorovaikutusta sosiaalipedagogisessa nuorisotyössä ja sosiaalipedagogisessa ihmiskäsityksessä (Nivala & Ryyänen 2019; Freire 2005: 68–73).

Yhteenvedon voisi siis mainita, että osassa organisaatioita digitaalista teknologiaa ja digitaalisen nuorisotyön sovellutuksia käytetään hyvinkin paljon ja niiden käytöstä ollaan hyvin kiinnostuneita. Toisaalta osassa organisaatioita digitaalisten teknologioiden hyödyntäminen on jäänyt hyvin pintapuoliselle tasolle pääasiassa kommunikaation välineeksi, mikä voitaisiin mielestäni nähdä yhtenä kehityskohtana erään ammattilaisen esille nostamasta fyysisten ja digitaalisten nuorisotyön toimintojen ja aktiviteettien yhdistämisen näkökulmasta.

10.2 Digitaalinen tulevaisuusohjaus pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä

Tulevaisuusohjaukselle ominainen muotoinen sosiaaliohjaus, joka sisältää muun muassa valinnan vaihtoehtoista tiedottamisen, ongelmanratkaisun, tavoitteiden hahmottelun, motivoinnin, merkityksien hahmottamisen sekä tulevaisuuteen liittyvän laajemman kuvan rakentamisen ulottuvuudet (Ahvenainen ym. 2014; Ahvenainen ym. 2017) näkyi pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin digitaalisessa nuorisotyössä erilaisina ryhmä- ja yksilötapaamisina pääasiassa Zoom-sovellusta hyödyntäen. Haastattelujen perusteella digitaalinen tulevaisuusorientoitunut yksilötyö ilmeni pääasiassa erilaisena henkilökohtaisena neuvontatyönä, kuten CV:n tekemisenä yhdessä nuoren kanssa. Ryhmässä tapahtuva ohjauksellinen työ näyttäytyi taas erilaisina temaattisina ryhminä, joita olivat muun muassa ahdistuksen hallintaan liittyvä ryhmä sekä maanantaisin kokoontuva, toimintakykyä ja viikkorytmiä tukeva ryhmä. Haastateltavien mukaan molemmissa fokuksena tulevaisuus ja nykyisyyden vaikutus sen muodostumiseen. Myös laajempaa kuvaa nykyisyyteen ja tulevaisuuteen liittyen, sekä omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostamista (Ahvenainen ym. 2014; Turun yliopisto n.d.) pyrittiin tukemaan Discord-servereillä tapahtuvan temaattisen sekä vapaamuotoisen matalan kynnyksen yhteisöllisen keskustelun kautta. Haastateltavien mukaan ohjauksessa itsessään ei juurikaan hyödynnetty digitaalisia työkaluja ohjauksen tukena, kuten vaikkapa Näytön paikka –oman elämän portfoliota tai Noodi -suunnittelutyökalua (Taina & Suikkanen-Malin 2019: 62–64) tai muita vastaavia digitaalisen nuorisotyössä mahdollisesti hyödynnettäviä työkaluja, kuten valokuvausta, kuvanmuokkausta tai blogeja (Taina & Suikkanen-Malin 2019: 62–64; Székely & Nagy 2011: 2186–2197).

Eräissä organisaatioissa Zoomissa järjestettävien ryhmien kokoontumisissa saatettiin hyödyntää luovia menetelmiä motivoivan sekä toiveita ja haaveita pohtivan keskustelun tukena. Näitä käytössä olleita työmenetelmiä olivat piirtäminen, kirjoittaminen sekä aarrekartan askartelu, ja kyseiset työmenetelmät voitaisiin katsoa sopivan tulevaisuusohjauksen kattokäsitteen alle, koska niitä voidaan hyödyntää tulevaisuuden mahdollisuuksien, toiveiden ja ei-toivottujen lopputulosten (Turun yliopisto n.d.) käsittelyssä. Digitaalisista työkaluista haastatellut kertoivat hyödyntäneensä piirrä ja arvaa -sovellusta, mutta muuten luovien menetelmien hyödyntämisessä ei käytetty digitaalisia sovelluksia. Esimerkiksi valo- tai videokuvausta, blogi-palveluita, kirjoitukseen sopivia sovelluksia tai muita digitaalisessa nuorisotyössä mahdollisesti hyödynnettäviä sovelluksia (esim. Székely & Nagy 2011: 2186–2197; Sinisalo-Juha & Timonen 2011: 23-33; Taina & Suikkanen-Malin 2019:

62–64) ei ollut käytössä. Eräissä organisaatioissa oli kokeiltu yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen tukemista myös Gather Town –virtuaalitodellisuuden muodossa, mutta kokeilu oli lyhyt. Muiden organisaatioiden kohdalla tekoälyä tai virtuaalitodellisuutta (Székely & Nagy 2011: 2186–2197; Lauha 2019: 15–19) ei hyödynnetty tulevaisuusohjauksen tai sitä temaattisesti läheisesti sivuavan ohjauksen ympäristönä.

Yhteenvedon voidaan siis todeta, että tulevaisuusohjauksen teoreettinen näkökulma digitaalisessa nuorisotyössä on vasta varhaisella kehitystasolla, mutta jo olemassa olevat erilaiset tulevaisuusorientoituneet elementit ohjauksessa voivat tarjota hedelmällisen pohjan myös tulevaisuustutkimukseen pohjautuvalle ohjaukselle eri kolmannen sektorin järjestöissä pääkaupunkiseudulla. Monet haastatelluista olivat kiinnostuneita tulevaisuusohjauksesta työorientaationa, ja suurin osa oli innostuneita kokeilemaan uusia ja erilaisia digitaalisia sovelluksia ja toiminnan sovellutuksia oman organisaation toiminnan tukena. Organisaatioissa myös ymmärrettiin uusien työtapojen vaativan resurssien uudenlaista kohdentamista ja esimerkiksi ammattilaisten kouluttamista eri sovellusten käyttöön. Mielestäni tässä voisi olla hyvä mahdollisuus osallistaa nuoria eri sovellusten ja digitaalisen toiminnan käyttöön ottamiseen, koska toiminnan suunnittelu ja toteutus vaativat erilaisia ongelmanratkaisun, tavoitteiden asettamisen ja seuraamisen, merkityksien hahmottelun sekä kokonaiskuvan hahmottamisen taitoja (Ahvenainen ym. 2014; Ahvenainen ym. 2017), jotka oleellisina aspekteina liittyvät juuri tulevaisuusohjaukselliseen kohtaamistyöhön.

10.3 Digitaalisen nuorisotyön kehityskohdat tulevaisuudessa

Tilastokeskuksen nuorten internetin päivittäisen käyttöprosentin (2020) sekä nuorten käyttämien laitteiden (2020) valossa nuorten digitaalisen tavoittamisen sekä varsinaisen ohjaustyön myönteiset näkökulmat, kuten saavutettavuus, helppous ja perinteisen nuorisotyön vaikutuspiirin ulkopuolelle jäävien nuorten tavoittaminen, eivät tule yllätyksenä. Kuitenkin mielenkiintoinen huomio nousi esille, kun vertasin tilastoja käyttöprosentista ja laitteista (2020) ammattilaisten esille nostamiin kehityskohtiin nuorten ohjaukseen liittyen. Haastateltujen ammattilaisten mukaan haasteita nuorten digitaaliselle tavoittamiselle ja ohjaukselle asettaa nuorten valmiudet ja mahdollisuudet käyttää digitaalisia laitteita ja sovelluksia. Voidaanko päätellä, että nämä nuoret, joilla digitaalisten teknologioiden

käyttöön liittyä erinäisiä haasteita, kuten käyttövalmiuksien tai laitteiston puute, kuuluvat siihen internetin käyttöprosenttien (2020) 1-2 % nuorista, jotka eivät käytä internetiä päivittäin vai liittyykö haasteet siihen, että 99 % ja 98 % nuorista, jotka käyttävät internetiä, käyttävät sitä sellaisten sisältöjen kuluttamiseen, joissa ei vaadita samoja valmiuksia kun digitaalistuvassa tietoyhteiskunnassa toimiminen vaatii? Toinen mielenkiintoinen huomio liittyi ammattilaisten esille nostamaan digitaaliseen vuorovaikutukseen. Parin haastatellun mukaan anonymisuus ja digitaalisten sovellusten mahdollistama oman tilan rajaaminen nähtiin nuorten kannalta myönteisinä näkökulmina, mutta Granholmin tutkimuksessa (2016: 85–101) haastatellut nuoret hieman yllättäen nostivat esille keskustelelevansa haastavista aiheista ammattilaisten kanssa mieluiten kasvokkain, digitaalisten yhteydenpitotapojen sijaan. Toki on otettava huomioon nuorten ja nuorten aikuisten ryhmän heterogeisuus ja Granholmin tutkimuksessa (2016: 85–101) haastateltujen nuorten ryhmän pieni koko sekä spesifiys, eli suurempaa vertailua keräämäni aineiston ja kyseisen tutkimuksen tulosten välillä ei voida suorittaa. Näen kuitenkin nämä aineistoista nousseen ristiriitaisuuden tärkeänä digitaalisen nuorisotyön kehityksen kannalta, koska nuorten toisistaan eriävät toiveet ja tarpeet vuorovaikutukseen liittyen voitaisiin tulevaisuudessa huomioida tarjoamalla monipuolisempia palveluja esimerkiksi suunnittelemalla palveluita verkostoyhteistyönä eri toimijoiden välillä.

Saavutettavuuden ja nuorten tehokkaamman tavoittamisen lisäksi ammattilaisten esille nostamat muut myönteiset näkökulmat, kuten monipuolisuus, monimuotoisemmat vuorovaikutuksen tavat, inspiroivuus, ajankohtaisuus, ammattilaisyhteistyön helppous sekä nuorten mahdollisuus oman tilan rajaamiseen kulkevat vahvasti samassa linjassa sosiaalipedagogisen nuorisotyön tavoitteiden kanssa ja ne tukevat sosiaalipedagogisen nuorisotyön ydintä eli nuoresta itsestään lähtöisin olevien toiveiden ja tarpeiden kunnioittamista ja hahmottelua, yhteisöihin ja yhteiskuntaan vaikuttamista, personalisaatiota sekä integraatiota (Nivala & Rynänen 2019; Hämäläinen 2003: 69-80; Cooper 2018; Hämäläinen 2007: 169-196). Monimuotoisemmat vuorovaikutuksen tavat ja oman tilan rajaaminen voivat antaa nuorelle mahdollisuuden olla dialogissa sekä ammattilaisen että vertaisryhmän kanssa nuoren omilla ehdoilla, mikä itsessään lisää integraation ja toisaalta personalisaation mahdollisuuksia, sekä yhteisössä ja yhteiskunnassa vaikuttamista ja rajoitteista vapautumista (esim. Nivala & Rynänen 2019; Hämäläinen 2007: 169–196). Myös ammattilaisyhteistyön helppous ja joustavuus sekä uusista työmenetelmistä kumpuava inspiraatio voivat tukea sosiaalipedagogisen nuorisotyön ammattilaisten

näkökulmaa eli rajoitteista ja ahtaista rooleista vapauttamisen, kasvun tukemisen sekä nuoren potentiaalin vahvistamisen näkökulmia (esim. Nivala & Ryyänen 2019). Erään ammattilaisen kuvaama digitaalisuuden ”aivojen uudelle ajattelulle laittaminen” voi laajentaa ammattilaisten näkökulmaa tietoyhteiskunnan (esim. Dufva 2020) haasteisiin liittyen, ja sitä kautta tukea ammattilaisten työtä digitaalisen nuorisotyön teemoihin, turvallisuuteen, sosiaalisten ongelmien ehkäisyyn ja kasvun tukemiseen (esim. Székely & Nagy 2011: 2186–2197) liittyen.

Edellä mainitut myönteiset näkökulmat vahvistavat myös ammattilaisten esille nostamia, digitaalisissa tiloissa tapahtuvan nuorisotyön kehityskohtia. Esimerkiksi useamman ammattilaisen pohtima haaste resurssien riittävyyteen ja oikeanlaiseen kohdentamiseen liittyen voi vaikuttaa digitaalisuuden myönteisten näkökulmien mahdollistamiseen, ja siihen, kuinka sosiaalipedagogisen nuorisotyön ydintavoitteet toteutuvat yhteiskunnassa, jossa digitalisaatio ja digitaalisten teknologioiden hyödyntäminen osana arkista toimintaa yleistyvät jatkuvasti (esim. Dufva 2020). Esimerkiksi uusien sovellusten käyttöön ottaminen on oleellista nuorten tavoittamisen ja ohjauksen, mutta samalla myös tietoyhteiskunnassa navigoimisen kannalta, joten digitaalisen nuorisotyön sekä tulevaisuuden tutkimuksen valossa on luonnollista pyrkiä kehittämään digitaalisen nuorisotyön resursointia. Myös ammattilaisten esille tuomat kehityskohdat nuorten digitaaliin valmiuksiin, osallisuuteen, turvallisuuteen ja vuorovaikutukseen liittyen ovat luonnollisessa yhteydessä digitaalisen nuorisotyön teemoihin (Székely & Nagy 2011: 2186–2197; Kuusi 2017: 17–18; Pawluczuk, Webster, Smith & Hall 2019: 59-68). Turvallisuuteen liittyvä medialukutaito ja mediakriittisyys sekä digitaalinen identiteetti (esim. Székely & Nagy 2011: 2186–2197) ovat tärkeä osa nuorten kasvua digitalisoituvassa yhteiskunnassa ja niiden tukeminen ovat samalla digitaalisen nuorisotyön perus tavoitteita, joten ammattilaisten huoli nuorten digitaalisista valmiuksista ja niiden tukemisesta voi linkittyä ohjauksen käytännön lisäksi myös resurssien puutteeseen ja ammattilaisten osaamisen haasteisiin, joka sekin välillisesti mainittiin haastatteluissa työtehtävien jakautumisen ja ammattilaisten osaamisen järkevän hyödyntämisen muodossa. Nuorten osallistaminen nuorisotyön sisältöjen suunnitteluun ja tuottamiseen haastateltujen ammattilaisten nostamana kehityskohtana voitaisiin taas linkittää digitaalisen nuorisotyön tematiikkaan sosiaalisten ongelmien ehkäisyyn sekä kasvun tukemisen näkökulmista (esim. Székely & Nagy 2011: 2186–2197). Saavutettavuutta voitaisiin lisätä osallistamalla nuoria suunnittelemaan sisältöjä, koska niin kuin sosiaalipedagogisen nuorisotyön teorioissakin mainittiin, nuorisotyön tulisi

kummuta nuorten omista toiveista, tarpeista ja todellisuudesta (esim. Nivala & Ryytänen 2019), ja nuoret itse ovat luonnollisesti asiantuntijoita näihin teemoihin liittyen. Kun saavutettavuus paranee, lisää se nuorten osallisuuden mahdollisuuksia sekä nuorisotyön sisältöihin vaikuttamiseen että laajempaan eOsallisuuteen (Székely & Nagy 2011: 2186–2197), integraatioon ja personalisaatioon (Cooper 2018, Nivala & Ryytänen 2019, Hämäläinen 2003: 69–80). Näiden edellä mainittujen kehityskohtien lisäksi useampi ammattilainen nosti vielä esille laajemman kehityskokonaisuuden, fyysisen kohtaamisen ja digitaalisen työn yhdistämisen, joka haastateltavien mukaan tukisi parhaiten ohjattavien nuorten heterogeenistä ryhmää. Tarpeisiin ja toiveisiin vastaaminen sekä yhteisössä yksilönä toimimisen (Nivala & Ryytänen 2019) tukeminen vaativat monipuolista, joustavaa ja yksilöllistä lähestymistapaa, jota pelkkä digitaalinen tai fyysinen tavoittaminen ja ohjaus ei voi tarjota, joten ammattilaisten näkemys erilaisten tilojen ja sovellutusten yhdistämisestä on selkeästi jatkumoa nuorisotyön perustavoitteiden (Nuorisolaki 2016/1285; Nivala & Ryytänen 2019; Cooper 2018) toteuttamiselle.

Yhteenvetona voidaan siis todeta, että haastateltujen ammattilaisten näkemykset sekä digitaalisen tavoittamisen ja ohjauksen myönteisistä näkökulmista, että kehityskohdista kulkevat hyvin samoja linjoja nuorisotyön sosiaalipedagogisten tavoitteiden sekä digitaalisuuteen liittyvien tavoitteiden kanssa. Kehityskohdat näyttäisivät liittyvän vahvasti nuorten käytännön kohtaamiseen, mutta samalla myös monimutkaisen verkoston lailla ne linkittyvät ammattilaisten omiin valmiuksiin sekä yhteiskunnalliseen resurssien jaon ja kohdentamisen ulottuvuuteen. Voisinkin todeta haastateltujen ammattilaisten esittämien kehityskohtien toimivan hyvänä tienviittana kohti tulevaisuuden digitalisoituvaa nuorten yhteiskuntaa, koska ne ilmentävät voimakkaasti nuorisotyön monikerroksista, mikro ja makrotasolle kiinnittyvää kokonaisuutta.

11 Yhteenveto ja pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää pääkaupunkiseudun digitaalisen nuorisotyön tilaa ja käytänteitä sekä tulevaisuusohjauksen käyttöä tällä hetkellä. Tämän lisäksi tarkoituksena oli kartoittaa nuoria digitaalisissa tiloissa ohjaavien ammattilaisten näkökulmia digitaalisen kohtaamistyön kehityskohdista. Aineistonkeruu tapahtui puolistrukturoituna teemahaastatteluna, johon osallistui kuusi digitaalista kohtaamistyötä tekevää nuorisotyön ammattilaista neljästä eri

pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyön organisaatiosta. Opinnäytetyön viitekehyksenä toimi sosiaalipedagogisen nuorisotyön sekä tulevaisuusohjauksen näkökulmat. Aiemman tutkimuksen ja tilastojen valossa kävi ilmi, että pääkaupunkiseudun digitaalisen nuorisotyön käytänteet, esimerkiksi käytössä olevat sovellukset ja niitä tukevat laitteet, vastaavat niitä digitaalisia tiloja, missä nuoret ovat läsnä. Osassa organisaatioista ammattilaiset ovat rohkeasti lähteneet kokeilemaan uusia ja erilaisia tapoja kohdata nuoria sekä mahdollistaa heille tiloja kohdata vertaisiaan, mikä on eräs oleellisista tavoitteista sosiaalipedagogisen nuorisotyön näkökulmasta. Ammattilaisten käytössä ovat olleet erilaiset sosiaalisen median sovellukset kuten Instagram, WhatsApp, Discord sekä Facebook, ja näitä sovelluksia on käytetty nuorten kohtaamisen lisäksi ammattilaisverkostojen kanssa kommunikointiin. Myös YouTube-streamausta on käytetty nuorten kohtaamistyön välineenä, mutta muita nuorten käyttämiä musiikki- tai videotoistoon tarkoitettuja sovelluksia ei ole hyödynnetty nuorten kohtaamisessa siinä määrin kuin olisi ehkä ollut mahdollista. Vaikka nuorisotyön teorioiden ja aiemman tutkimuksen valossa digitaalisuus tarjoaa laajoja mahdollisuuksia nuorisotyössä sovellettavaksi, suurimmaksi osaksi nuorten digitaalinen kohtaaminen on jäänyt pintapuoliselle kommunikaation tasolle, eikä näitä mahdollisuuksia ole hyödynnetty siinä määrin kuin olisi ollut mahdollista. Osittain tämä on johtunut resurssien kohdentamisesta, jonka ammattilaiset nostivat tärkeäksi kehityskohdaksi nuorisotyön tulevaisuuden kehitystä ajatellen. Muita ammattilaisten esille nostamia kehityskohtia olivat nuorten valmiudet käyttää digitaalisia teknologioita ja tiloja. Ammattilaiset kertoman perusteella nuorilta puuttuu digitalisoituvan yhteiskunnan vaatimia taitoja, mutta samalla kuitenkin verkossa tapahtuva tekstimuotoinen ja anonyymi kohtaaminen on osalle nuorista kasvokkaista kohtaamista luontevampi tapa liittyä muihin. Ammattilaisten mukaan nykyinen nuorten digitaalinen ohjaus on pääasiassa tulevaisuuteen fokusoivaa, mutta varsinaisia tulevaisuusohjauksen menetelmiä tai sovelluksia ei juurikaan hyödynnetty pääkaupunkiseudun kolmannen sektorin nuorisotyössä. Pääkaupunkiseudulla nuorisotyön digitaalisuus siis näyttäytyy innostusta herättävänä aluevaltauksena ja nuoria osittain tukevana nuorisotyön muotona ja jossa tulevaisuuden näkökulmat ovat vahvasti läsnä. Kuitenkin tulevaisuudessa digitaalisuuteen liittyviä käytänteitä tulisi kehittää kohti vakiintunutta, nuoria osallistavaa sekä hyvin resursoitua nuorten tukikokonaisuutta, jossa luontevasti yhdistyisi digitaalisten ja kasvokkaisten kohtaamisten tilat ja käytänteet. Tällöin voimme rakentavammin vastata

nuorten tulevaisuudenkuviin liittyvään huoleen ja epävarmuuteen sekä osallistaa ja innostaa nuoria rakentamaan yhteistä tulevaisuuttamme mikro- ja makrotasolla.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa digitaalisten menetelmien, sovellusten ja käytänteiden sekä tulevaisuusohjauksen käyttöä nuorisotyössä, ja mielestäni tämä opinnäytetyö antoi hieman viitettä siitä, millaista digitaalinen kohtaamistyö ja tulevaisuusohjaus on nyt ja kuinka sitä voisi ehkä kehittää tulevaisuudessa. Yhteistyökumppanini FUTU-hankkeen näkökulmasta opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa ammattilaisten koulutustarpeen sekä digitaalisten menetelmällisten sisältöjen suunnittelun tukena. Tämä opinnäytetyö myös valotti hieman sitä, missä määrin MOTIIVI-hankkeen menetelmiä tai muita digitaalisia ohjauksen käytänteitä hyödynnetään kolmannen sektorin nuorisotyössä tällä hetkellä, joten tulevaisuudessa tietoa voidaan hyödyntää hyvien käytänteiden tehokkaampaan hyödyntämiseen ja aiempien menetelmien kehittämiseen tarpeisiin vastaavammiksi. Nuorisotyön laajemmasta näkökulmasta opinnäytetyö antoi hieman tietoa siitä, millaisia digitaalisia käytänteitä eri organisaatioilla on tällä hetkellä käytössään, jolloin käytänteiden esille tuominen ja tiedon jakaminen voi tukea organisaatioiden digitaalisen työn kehittämistä ja toimivien mallien adoptoimista osaksi kohtaamistyötä. Opinnäytetyö antoi myös hieman näkökulmaa tulevaisuusohjauksen käytettävyyteen ja tunnettavuuteen digitaalisessa nuorisotyössä sekä nuorisotyössä ylipäätään, ja tietoa siitä, ettei käsite tai teoria ole ammattilaisille erityisen tuttu, tukee ajatusta tulevaisuusohjauksen käytänteiden juurruttamistarpeesta.

Tämä opinnäytetyö on varsin kapea katsaus digitaaliseen nuorisotyöhön pääkaupunkiseudulla, ja esimerkiksi haastateltavien ammattilaisten määrä on liian pieni laajemman kartoituksen tai johtopäätösten tekemiselle. Kuitenkin mielestäni se voi toimia hyvänä keskustelun aloittajana digitaalisen nuorisotyön tulevaisuuden kehittämistä ja jatkotutkimusta varten. Tutkimuskentällä voisi muun muassa tarkemmin selvittää sitä, miten nuorisotyön palveluita hyödyntävät nuoret itse näkevät käytössä olevat digitaaliset tilat ja menetelmät tai millaisia kehitysehdotuksia nuorilla olisi liittyen vaikkapa eri sovellusten sisältöihin nuorisotyössä. Myös tulevaisuusohjauksen jatkotutkimus ja sen käytön laajempi kartoitus voisivat tuoda uudenlaista, tieteen rajat ylittävää näkemystä nuorisotyön kentälle ja sen kautta tukea nuoria yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen osallisuuteen sekä rakentamaan yhteistä, arvokasta tulevaisuuttamme.

Lähteet

Ahvenainen, Marko, Heikkilä, Katariina, Jokinen, Leena, Miettinen, Sari, Ollila, Johanna, Pietikäinen, Nina & Vuorisalo, Kati 2017. Tulevaisuus – paljon mahdollista. Tulevaisuusohjauksen työkirja. Paino Kaarina Oy: Kaarina.

Ahvenainen, Marko, Korento, Kati, Ollila, Johanna, Jokinen, Leena, Lehtinen, Nina & Ahtinen, Janne 2014. Tulevaisuus – paljon mahdollista. Tulevaisuusohjauksen ajatuksia ja tekoja. Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Turun yliopisto. Painosalama Oy: Turku. < https://tulevaisuusohjaus.fi/wp-content/uploads/2017/04/tulevaisuus-paljon_mahdollista.pdf >. Viitattu 15.10.2021.

Ahvenharju, Sanna, Minkkinen, Matti & Lalot, Fanny 2018. The five dimensions of Future Consciousness. *Futures* 104. 1–13.

Alasuutari, Pertti 1993. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos 1999. Tampere: Vastapaino.

Andrews, Jack, Ahmed, Saz & Blakemore, Sarah-Jane 2021. Navigating the Social Environment in Adolescence: The Role of Social Brain Development. *Biological Psychiatry* 89 (2). 109–118.

Azzopardi, Peter S, Patton, George C, Sawyer, Susan M & Wickremarathne, Dakshita 2018. The age of adolescence. *The Lancet – Child and Adolescent Health* 3 (2). 223–228.

Cooper, Trudi 2018. Defining Youth Work: Exploring the Boundaries, Continuity and Diversity of Youth Work Practice. Teoksessa Alldred, Pam, Cullen, Fin, Edwards, Kathy & Fusco, Dana (ed.) *The SAGE Handbook of Youth Work Practice*. London, Thousand Oaks California, New Delhi, Samsung Hub Singapore: Sage Publications Ltd. 3-17.

Creating positive future FUTU 2020. Metropolia ammattikorkeakoulu. Tutkimus, kehitys ja innovaatiotoiminta. Hankkeet. < <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/creating-positive-future> >. Viitattu 6.6.2021.

Dufva, Mikko 2020. Sitran selvityksiä 162 - Megatrendit 2020. < <https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf> >. Viitattu 6.6.2021.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta. Annettu 27.4.2016. < <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex%3A32016R0679> >. Viitattu 26.4.2021.

Euroopan unioni 2018. Nuorisostrategia Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Nuorisostrategia 2019–2027. Euroopan unionin virallinen lehti 61, 1-22. < <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=OJ%3AC%3A2018%3A456%3AFULL&from=EN> >. Viitattu 31.3.2021.

European Union 2018. Developing digital youth work – Policy recommendations, training needs and good practice examples for youth workers and decision-makers. Expert group set up under the European Union Work Plan for Youth for 2016-2018. Publications Office of The European Union: Luxembourg. < <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/fbc18822-07cb-11e8-b8f5-01aa75ed71a1> >. Viitattu 20.9.2021.

Freire, Paolo 2005. Ihmisten vapautuminen yhteistyössä. Tomperi, Tuukka (toim.) Kuortti, Joel (suom.) Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino. 68–73.

Granhölm, Camilla 2016. Blended lives: ICT talk among vulnerable young people in Finland. Young: Nordic Journal of Youth Research 24 (2), 85-101. < <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/231818/BlendedLives.pdf?sequence=1&isAllowed=y> >. Viitattu 2.4.2021.

Hyvärinen, Matti, Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Hyvärinen, Matti, Nikander, Pirjo & Ruusuvuori, Johanna (toim.) Haastattelun analyysi. Vastapaino: Tampere. 9–38.

Hämäläinen, Juha 2003. The concept of social pedagogy in the field of social work. Journal of Social Work 3(1): 69–80.

Hämäläinen, Juha 2007. Nuorisokasvatuksen teoria sosiaalipedagogisessa kehityksessä. Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 73. Tampereen yliopistopaino Oy: Tampere. 169-196.

Kohonen, Iina, Kuula-Luumi, Arja & Spoof, Sanna-Kaisa 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja 3/2019. Toinen uudistettu painos. < https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf >. Viitattu 26.4.2021.

Kuusi, Emma 2017. Digital youth work and its importance. Kiviniemi, Juha & Tuominen, Suvi (ed.) Digital youth work – a Finnish perspective. < https://www.verke.org/uploads/2021/01/a3f0ad24-digital-youth-work-a-finnish-perspective_verke.pdf >. Viitattu 20.9.2021.

Lasten ja nuorten säätiö & Tieto 2018. Tulevaisuuden työ. Tutkimusraportti. < https://wordpress.nuori.fi/wp-content/uploads/2020/08/Tulevaisuuden_työ_raportti.pdf >. Viitattu 15.10.2021.

Lasten ja nuorten säätiö & TietoEVRY 2021. Unelmien some: Mitä nuoret toivovat tulevaisuuden sosiaaliselta medialta? < <https://www.nuori.fi/unelmien-some-2021/> >. Viitattu 3.11.2021.

Lasten ja nuorten säätiö, Tieto & Tulevaisuuskoulu 2019. Suomi vuonna 2050 – Millaiseen tulevaisuuteen nuoret uskovat? < <https://www.nuori.fi/static/b382d4b9a229fa4ca540e9f8aff00230/Suomi-vuonna-2050-1.pdf> >. Viitattu 3.11.2021.

Lauha, Heikki 2019. Miksi tarvitsemme digitaalista nuorisotyötä? Lauha, Heikki & Nölvak, Kati (toim.) Digitalisaatio ja nuorisotyö. Grano: Helsinki. 15-19. < <https://www.verke.org/uploads/2021/01/37b0da65-digitalisaatio-ja-nuorisotyö-verke.pdf> >. Viitattu 20.9.2021.

Metsämuuronen, Jari 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia -sarja 4. 2. tarkistettu painos. Viro.

Mäkelä, Klaus 1990. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Uudistettu painos 1998. Helsinki: Gaudeamus.

Nivala, Elina & Rynnänen, Sanna 2019. Sosiaalipedagogiikka: kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Gaudeamus oy: Helsinki.

Nuorisolaki 2016/1285. Annettu Helsingissä 21.12.2016. <
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285> >. Viitattu 31.3.2021.

Pawluczuk, Alicja, Webster, Gemma, Smith, Colin & Hall, Hazel 2019. The Social Impact of Digital Youth Work: What Are We Looking For? Media and Communication 7 (2). 59-68.

Pearce, Barnett & Pearce, Kimberly 2004. Taking a Communication Perspective on Dialogue. Anderson, Rob, Baxter, Leslie & Cissna, Kenneth (ed.) Dialogue – Theorizing Difference in Communication Studies. Sage Publications inc: London, New Delhi, Thousand Oaks. 39-56.

Piekkari, Jouni 2019. Kokka kohti elämää – Motiivi-ryhmätoiminnan malli. Teoksessa Hämäläinen, Arja, Ipatti, Anu ja Raatikainen, Eija (toim.) Nuorten TULEVAISUUS-ohjaus – monta tietä tulevaan.
< https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/228055/2019_TAITO_31_nuorten%20tulevaisuusohjaus.pdf?sequence=5&isAllowed=y >. Viitattu 6.6.2021.

Sinisalo-Juha, Eeva & Timonen, Päivi 2011. Verkkoperustaisen nuorisotyön määrittelyä ja teoriaa. Jani, Timonen, Päivi & Tuuttila, Leena (toim.): Sähköä ilmassa – Näkökulmia verkkoperustaiseen nuorisotyöhön. 23-33. <
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/37502/978-952-5464-87-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y> >. Viitattu 8.4.2021.

Suoranta, Juha 2007. Radikaali kasvatus nuorisokasvatuksessa. Nivala, Elina & Saastamoinen, Mikko (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 73. Tampereen yliopistopaino Oy: Tampere. 313–336.

Székely, Levente & Nagy, Ádám 2011. Online youth work and eYouth – The guide to the world of the digital natives. Children and Youth Services Review 33 (11). 2186-2197.

Taina, Anni & Suikkanen-Malin, Tuija 2019. Digitaaliset välineet ohjauksessa. Teoksessa Hämäläinen, Arja, Ipatti, Anu ja Raatikainen, Eija (toim.): Nuorten tulevaisuusohjaus – monta tietä tulevaan. 62-64. < https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/228055/2019_TAITO_31_nuorten%20tulevaisuusohjaus.pdf?sequence=5&isAllowed=y >. Viitattu 6.6.2021.

Tilastokeskus 2020. Internetin käyttö medioiden seuraamiseen ja viestintään lisääntynyt. Internetin käytön ja eräiden käyttötarkoitusten yleisyys 2020, %-osuus väestöstä. < https://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tie_001_fi.html >. Viitattu 2.4.2021.

Tilastokeskus 2020. Muuttoliike. Väestö. < https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#Väestön%20ikä rakenne%2031.12. >. Viitattu 31.3.2021.

Tilastokeskus 2020. Väestön ikärakenne 31.12. Väestö. < https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#Väestön%20ikä rakenne%2031.12. >. Viitattu 31.3.2021.

Tilastokeskus 2020. Liitetaulukko 11. Internetin käyttö ja käytön useus 2020, % osuus väestöstä. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. < https://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tau_011_fi.html >. Viitattu 2.4.2021.

Tilastokeskus 2020. Liitetaulukko 12. Internetin käyttö eri laitteilla 2020, %-osuus väestöstä. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. < https://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tau_012_fi.html >. Viitattu 2.4.2021.

Tilastokeskus 2020. Liitetaulukko 17. Internetin käyttötarkoitusten yleisyys 2020, %-osuus väestöstä. Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö. <

https://www.stat.fi/til/sutivi/2020/sutivi_2020_2020-11-10_tau_017_fi.html >. Viitattu 2.4.2021.

Tuominen, Pasi 2016. Nuorisotyö lanittaa. Paintek Pihlajamäki Oy: Helsinki. < <https://www.verke.org/uploads/2021/01/593bf836-nuorisotyö-lanittaa-verke.pdf> >. Viitattu 20.9.2021.

Turun yliopisto n.d. Mitä on tulevaisuuden tutkimus? < <https://www.utu.fi/fi/yliopisto/turun-kauppakorkeakoulu/tulevaisuuden-tutkimuskeskus/mita-on-tutu> >. Viitattu 27.9.2021.

Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskus n.d. Työkalut. Tulevaisuusohjaus – työkaluja ja tehtäviä erilaisia tulevaisuuksia varten. < <https://tulevaisuusohjaus.fi/tyokalut/> >. Viitattu 27.9.2021.

Varantola, Krista, Launis, Veikko, Helin, Markku, Spoof, Sanna Kaisa & Jäppinen, Sanna 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. < https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf >. Viitattu 26.4.2021.

Vepsäläinen, Laura 2019. Motiivi-malli moninaisempaan tulevaisuustyöskentelyyn. Teoksessa Hämäläinen, Arja, Ipatti, Anu ja Raatikainen, Eija (toim.): Nuorten TULEVAISUUS-ohjaus – monta tietä tulevaan. < https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/228055/2019_TAITO_31_nuorten%20tulevaisuusohjaus.pdf?sequence=5&isAllowed=y >. Viitattu 6.6.2021.

World economic forum 2020. The Future of Jobs Report 2020 – October 2020. < https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf >. Viitattu 15.10.2021.

Suostumus haastatteluun osallistumiseen

Tutkimuksen/opinnäytetyön nimi: Metropolia Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö (sosiaalialan tutkinto-ohjelma): *”Ohjaajien kokemuksia nuorten tavoittamisen ja ohjaamisen käytänteistä digitaalisissa ympäristöissä sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä”*

Tutkimuksen/opinnäytetyön toteuttaja: Metropolia

Ammattikorkeakoulun sosiaalialan tutkinto-ohjelman opiskelija Reetta Paajanen, sähköposti: reetta.paajanen@metropolia.fi. Reetta Paajasen opinnäytetyön ohjaajana Metropolia Ammattikorkeakoulusta toimii sosiaalialan tutkinto-ohjelman lehtori Miia Ojanen, sähköposti: miia.ojanen@metropolia.fi, ja lehtori Katriina Rantala-Nenonen, sähköposti: Katriina.Rantala-Nenonen@metropolia.fi.

Minua on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, joka tehdään osana Bachelor -tasoista Metropolia Ammattikorkeakoulun Sosiaalialan opinnäytetyötä. Opinnäytetyöhön liittyvässä tutkimuksessa tarkoituksena on selvittää sitä, millaisia nuorten tavoittamisen ja ohjauksen menetelmiä nuorisotyön ammattilaisilla on käytössään digitaalisia kohtaamisen ja ohjauksen tiloja hyödynnettäessä. tarkoituksena olisi kartoittaa erilaisia menetelmiä ja työorientaatioita sekä hahmotella sitä, kuinka tulevaisuusohjaus näkyy nuorten digitaalisessa ohjauksessa.

Opinnäytetyöhön liittyvässä tutkimuksessa käsitellään henkilötietoja. Opinnäytetyön tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on **suostumus**. Tässä opinnäytetyössä henkilötietoja ovat muun muassa osallistujan nimi sekä osallistujaa työllistävä organisaatio. Nämä tiedot ovat EU:n yleisen tietosuojasetuksen artiklan 9 mukaisia arkaluonteisia henkilötietoja. Niitä saa käsitellä vain rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella.

Olen saanut tutkimustiedotteen (sähköpostikutsu haastatteluun) ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimukseen liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Minua ei ole painostettu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän tutkimuksen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus. Vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni yllä kuvatulla tavalla.

Opinnäytetyön tutkimusosiossa käsitellään myös arkaluonteisia henkilötietoja kuten nimi ja työllistävä organisaatio. Nämä tiedot ovat EU:n yleisen tietosuojasetuksen artiklan 9 mukaisia arkaluonteisia henkilötietoja. Niitä saa käsitellä vain rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella. Vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni arkaluontoisten henkilötietojen tietojen käsittelyyn.

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.

Tutkimustiedote

4.5.2021

Tutkimuksen nimi: Ohjaajien kokemuksia nuorten tavoittamisesta ja ohjaamisesta digitaalisissa ohjauksen ympäristöissä sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa nuoria ohjaavien ammattilaisten kokemuksia nuorten tavoittamisen ja ohjauksen käytänteistä digitaalisissa kohtaamisen ympäristöissä. Tässä kontekstissa käytänteillä tarkoitetaan esimerkiksi konkreettisia tulevaisuusohjauksen orientaatioon liittyviä työmenetelmiä, joita nuorten digitaalisessa ohjauksessa on käytössä. Tarkoituksena on myös kartoittaa toimivia nuorten tavoittamiseen johtavia käytänteitä sekä siihen liittyviä haasteita digitaalisissa ympäristöissä. Tutkimuksen viitekehystenä toimii sosiaalipedagoginen nuorisotyö, eli tutkimuksessa on tarkoituksena tarkastella nuorten tavoittamista ja ohjausta sosiaalipedagogisten tavoitteiden ja niiden toteutumisen tai toteutumatta jäämisen näkökulmasta.

Tutkimuksen kulku

Tutkimukseen osallistuvana Teillä on mahdollisuus osallistua yhteen ennalta sovittuun haastatteluun, joka järjestetään digitaalisesti Microsoft Teams -ohjelmaa hyödyntäen. Haastattelu on teemahaastattelu ja keskustelun aiheena on nuorten tavoittaminen ja ohjaus digitaalisia tiloja hyödyntäen. Teemoina ovat myös konkreettiset käytänteet nuorten tavoittamiseen ja ohjaukseen liittyen sekä näiden käytänteiden arviointi ja pohdinta sosiaalipedagogisen nuorisotyön viitekehyksessä. Haastattelun jälkeen teidän ei tarvitse enää osallistua opinnäytetyön prosessiin, mutta halutessanne valmiin julkaisun voi lukea Theseus-tietokannasta, joka on valtakunnallinen opinnäytetöiden tietokanta.

Tutkimukseen liittyvät hyödyt ja riskit

Tutkimukseen osallistumalla Teillä on mahdollisuus omalta osaltanne auttaa nuorisotyön kehittämässä ja näin mahdollisesti parantaa nuorten hyvinvointia yhteiskunnallisesti. Tutkimukseen osallistuminen voi mahdollisesti auttaa Teitä myös hahmottelemaan omaa ohjaustyötä sekä auttaa huomaamaan kehityskohteita omassa organisaatiossa haastattelun mahdollistaman itsereflektion kautta.

Tutkimukseen ei liity terveydellisiä riskejä, mutta Teidän on huomioitava, että henkilötietojen huolellisesta käsittelystä ja tutkimuksen raporttiin liittyvästä nimettömyydestä huolimatta teidät saatetaan tunnistaa vastaustenne perusteella, eikä arkaluonteisten henkilötietojen kuten nimen, koulutustaustan tai organisaation nimen lopullisesta julkaisusta pois jättäminen takaa täydellistä tunnistamattomuutta.

Luottamuksellisuus, tietojen käsittely ja säilyttäminen

Haastattelu tullaan äänittämään datan tarkan keräämisen mahdollistamiseksi. Äänitteet tallennetaan Metropolia Ammattikorkeakoulun verkkolevylle, joka on tietoturvallinen tallennustila, ja opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen kaikki Teistä kerätty tieto, haastatteluäänitteet mukaan lukien, tuhoataan. Videokuvaa ei tallenneta, vaan äänitiedostossa tulee kuulumaan ainoastaan Teidän ja haastattelijan äänet, sekä mahdolliset haastattelun ulkopuoliset taustäänet.

Tutkimuksessa henkilöllisyytenne sekä muut tunnistettavat tiedot ovat ainoastaan tutkimuksen henkilökunnan tiedossa, ja he kaikki ovat salassapitovelvollisia. Tutkimuksen henkilökuntaan kuuluu opinnäytetyön varsinainen toteuttaja sekä häntä ohjaava Metropolia Ammattikorkeakoulun henkilökunta. Kaikkia Teistä kerättyä tietoa ja tutkimustuloksia käsitellään koodattuina siten, ettei yksittäisiä tietojanne pystytä tunnistamaan tutkimustuloksista, kuitenkin muistuttaen, että teidät saatetaan tunnistaa haastattelun vastaustenne perusteella.

Jos osallistumisenne tutkimukseen jostain syystä keskeytyy, keskeyttämiseen mennessä kerättyjä tietoja käytetään osana tutkimusaineistoa. Teistä kerättyjä tietoja ei luovuteta kolmansille osapuolille, vaan ne ovat ainoastaan tämän tutkimuksen tekijän sekä häntä ohjaavien Metropolia Ammattikorkeakoulun henkilökunnan jäsenten tiedossa.

Vapaaehtoisuus

Osallistuminen tähän tutkimukseen on täysin vapaaehtoista. Voitte kieltäytyä osallistumasta, keskeyttää osallistumisenne tai peruuttaa suostumuksenne syytä ilmoittamatta milloin tahansa. Osallistumisen peruuttaminen ei aiheuta Teille minkäänlaisia sanktioita.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Haastatteluun osallistuvana Teille ei haastattelun jälkeen enää raportoida tutkimuksen seuraavista vaiheista, eikä tutkimuksen lopullista julkaisua toimiteta Teille erikseen. Tutkimuksen lopullinen julkaisu on raportoinnin jälkeen nähtävissä ja luettavissa valtakunnallisessa opinnäytetöiden tietokannassa, johon ei tarvita erillistä kirjautumista, ja johon kaikilla on vapaa pääsy.

Tutkija: Reetta Paajanen, opiskelija, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tutkijan ohjaajat: Lehtori Miia Ojanen ja lehtori Katriina Rantala-Nenonen

Tutkimuksen yhteistyökumppani: FUTU - Creating Positive Future -hanke